

Het hart van God ----- het hart der Kerk

Bezwaarschrift in zake de Dordtse Leerregels

door Ds. A.Duetz

in digitale vorm gebracht door A. van Waarde

Zeist, 6 October 1952

Weleerwaarde en Eerwaarde broeders,

Aan u allen is bekend Artikel 10 van onze kerkorde: “Van het belijden der kerk”. Onder punt 1 wordt daar gezegd, dat “de gehele Kerk in dankbare gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift als de bron der prediking en enige regel des geloofs, ook in haar ambtelijke vergaderingen, in gemeenschap met de belijdenis der vaderen en in het besef van haar verantwoordelijkheid voor het heden, zich strekkende naar de toekomst van Jezus Christus belijdenis doet van de zelfopenbaring van de drieënige God”.

Uit punt 2 blijkt, dat de belijdenis der vaderen ook vervat is in de Nederlandse Geloofsbelijdenis met de Dordtse Leerregels, terwijl onder punt 3 gezegd wordt, dat de kerk in haar verantwoordelijkheid voor het heden en levende in de uit de Schrift geputte belijdenis der vaderen, telkens opnieuw belijdt in haar – en o.a. worden daar dan ook genoemd – belijdenisgeschriften, Jezus Christus als Hoofd der Kerk en als Heer der wereld. Tenslotte wordt onder punt 7 vermeld, dat bezwaren inzake dat belijden door lidmaten, onder beroep op het Woord Gods, kunnen worden voorgelegd aan het oordeel der Kerk, die zich daarover uitspreekt. Ook al laten we ten volle recht wedervaren aan de mogelijke ruimte, die de gebezigde uitdrukking “in gemeenschap met de belijdenis der vaderen” biedt, namelijk dat ze zou betekenen “de religie hunner belijdenis” en ook al gaat men uit van het feit, dat belijdenisgeschriften niet juridisch bindend zijn en ze hoogstens een afgeleide autoriteit kunnen hebben omdat de Schrift de enige regel des geloofs wordt genoemd en in artikel 7 der Ned. Geloofsbelijdenis te lezen staat, “dat men gener mensengeschriften, hoe heilig zij geweest zijn, gelijk mag stellen met de goddelijke geschriften, noch de gewoonte met de waarheid Gods (want de waarheid is boven alles) noch de grote menigte, noch de oudheid, noch de successie van tijden of personen noch de conciliën, decreten of besluiten”, zelfs wanneer men een actualistische opvatting zou huldigen t.o.v. de belijdenisgeschriften, waarbij deze geen eigen norm onder de H.Schrift tegenover de Kerk hebben, dan nog zou men gebruik moeten maken van Art.10 punt 7 onzer kerkorde inzake het gravamen, als men meent, dat er in een belijdenisgeschrift dingen worden geleerd, die niet in overeenstemming zijn met de H.Schrift. Het is daarom, dat ik U hierbij een gravamen overleg inzake de formuleringen van de leer der goddelijke verkiezing en verwerping zoals deze met name in het eerste hoofdstuk der

Dordtse Leerregels wordt beleden. Natuurlijk wel wetend, dat hierbij ook verdere uitspraken dezer Dordtse Leerregels in het spel zijn en ook Artikel 16 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, ben ik gedwongen tot beperking. Deze veelomvattende zaak zal dan wel door het oordeel der Kerk, die zich daarover uitspreekt, in het volle licht worden gesteld. Een gravamen is een bezwaarschrift en het is onnodig te zeggen, dat ik met een bezwaard hart er toe gekomen ben om dit in te dienen. Ik had gehoopt dat vooraanstaande theologen in onze Kerk, die blijkens hun publicaties soortgelijke bezwaren hebben en die voor deze taak veel beter geschikt zijn dan ik, dit zouden hebben gedaan. Daar ze dat, voor zo ver mij bekend, tot op heden niet hebben gedaan, vertrouw ik, dat zij in de verschillende kerkelijke vergaderingen op hun, ongetwijfeld klaardere wijze dan het hier gebodene, zullen aandringen op herziening van dit stuk der belijdenis in het licht van de H.Schrift. Fundamenten en Perspectieven van Belijden moge in punt 3 en 17 al enige fundamentele dingen naar voren brengen inzake de verkiezing, dit alles neemt niet weg het bezwaar tegen de formuleringen der D.L. hoofdstuk I, in gemeenschap waarmede wij heten te belijden. Zo vraag ik dan Uw aandacht voor een analyse en toetsing der eerste 18 artikelen der D.L. Een toetsing aan de H.Schrift in het algemeen en aan de door de vaders zelf aangehaalde Bijbelplaatsen in het bijzonder.

Met broederlijke groeten,

A.Duetz

Een nawoord als voorwoord

Daar ik met achterstaand gravamen eerst getracht heb de officiële weg ten einde toe te gaan, dat wil zeggen via de Kerkeraad (van Zeist), de Classicale Vergadering (van Amersfoort) en de Provinciale Kerkvergadering (van Utrecht) naar de Synode, maar het deze hoogste instantie op zijn bijna tweejarige loop door de kerk niet heeft bereikt, omdat de Provinciale kerkvergadering van Utrecht in haar derde aan deze materie gewijde samenkomst (van 23 Juni 1955) besloot het niet als gravamen door te zenden, wend ik mij nu hiermee persoonlijk tot alle grondvergaderingen onzer Kerk. Immers het niet doorzenden van een gravamen tegen de leer der Kerk naar de Synode betekent toch zoveel als het niet werkelijk functioneren van de belijdenis der Kerk. Anders zou men een beslissing inzake de belijdenis niet mogen ontwijken, daar de kerkorde reeds nu de weg wijst hoe men bezwaren tegen de belijdenis ter kennis van de Synode moet brengen, die daarover een uitspraak moet doen.

De Provinciale Kerkvergadering van Utrecht heeft wel met algemene stemmen besloten ‘de Synode dringend te verzoeken de vragen gerezen naar aanleiding van de leer der verkiezing aan de orde te stellen in haar Raad voor Kerk en Theologie en op elke wijze die haar ten dienste staat in de kerk aanhangig te maken’. Daar ook de commissie uit de Raad voor Kerk en Theologie, die advies moest uitbrengen inzake het gravamen, de wens uitsprak, dat de leer der verkiezing op het brede grondvlak der Kerk zou worden besproken, meen ik nu mij in deze richting te moeten bewegen. Ik doe dit ook geruggesteund door een uitspraak van de commissie uit de Classicale Vergadering van Amersfoort, die, naar aanleiding van het onderzoek van het gravamen, o.a. verklaarde: ‘dat de Dordtse Leerregels in hun bestaande formulering op pastoraal terrein verwarring kunnen scheppen en dat de Kerk op het punt der verkiezing een andere formulering behoeft, waarin de breedheid der verkiezing duidelijker tot uitdrukking wordt gebracht en de Schriftuurlijke verkondiging minder aan misverstand bloot staat’.

Er is echter een bezwaar om dit bezwaarschrift zo zonder meer ter bespreking over te geven, omdat het natuurlijk de persoonlijke toelichting van de opsteller veronderstelt. Daarom nog enkele korte opmerkingen: wilde het niet uitgroeien tot een boekdeel, dan was beperking geboden.

Die beperking gold al waar ik mij bepaalde tot de eerste der Canones, die over de leer der verkiezing handelt, hoewel ik de anderen uit de aard der zaak niet uit het oog verloor. Die beperking gold ook, waar ik alle dogmatische verbanden – het ‘Hart der Kerk’ hangt letterlijk met alles samen – niet heb vermeld en de dogmenhistorische achtergronden op de achtergrond heb gelaten. Daarmee voldoe ik in zeker opzicht nog aan een wens der Dordtse vaders, die in hun sententie achter de D.L. neerschrijven: ‘doch naedemaal sommigen, die van ons uyt gegaen zijn onder de tijtel van Remonstranten, welcken name van Remonstranten, als ooc Contra-Remonstranten de Synodus oordeelt, dat in eeuwige vergetinge behoort gebracht te worden’. Een voordeel van al die min of meer afgedwongen beperkingen is dat zodoende de aandacht uitsluitend bepaald wordt bij de belijdenis en de H.Schrift. De Dordtse vaders hebben de volstreckte souvereiniteit van God willen handhaven en de volstreckte zekerheid des heils rustend in Gods souvereine verkiezing. Daartegen keert het gravamen zich in genen dele, wel tegen de manier waarop zij getracht hebben dit te doen. In het licht der H.Schrift meen ik dat daartegen de volgende bezwaren naar voren gebracht moeten worden, waarvan ik hier nu eerst een korte samenvatting geef:

1. Er zijn minstens 150 plaatsen in de Bijbel, die over de verkiezing handelen, buiten beschouwing gelaten. De basis waarop een en ander berust is veel te smal. Goed geteld 4 of 5 teksten, waarbij dan nog soms het verband der tekst niet ter sprake kwam. Erger is, dat men soms een Bijbelgebruik aantreft, dat te kort doet aan het gezag, dat men aan de H.S. toekent, dan namelijk wanneer men een deel van een tekst zo aanhaalt, dat ze precies het tegenovergestelde zegt, als wat er in het verband te lezen staat.

2. Als gevolg van het zoëven genoemde wordt de verkiezing als daad Gods in de geschiedenis met geen enkel woord vermeld, terwijl deze juist de doorlopende is in de gehele Schrift. Zodoende missen we in artikel 7 een natekening van wat de H.Schrift ons aangaande de verkiezing leert. De verkiezing als daad Gods in de geschiedenis van Israël komt niet ter sprake en de verkiezing tot dienstdiening in het openbaringsleven wordt met geen enkel woord vermeld. Men vervluchtigt daarmee de gehele openbaring en verstaat mede daardoor Romeinen 9-11 niet op de juiste wijze. Zodoende komt ook de verwerping scheef te staan, als een abstracte schaduw, die de uitverkiezing volgt, terwijl de Schrift als schaduw van de uitverkiezing stelt de taak ten opzichte van de anderen en

de verwerping, na gebleken onbekeerlijkheid, nóg laat mede werken ten goede.

3. De Christologie komt niet tot haar recht. Ze hangt als een membrum alienum tussen het geheel in: de God van het eeuwig besluit heeft een ander gezicht dan Jezus Christus, aan Wien alle macht in hemel en op aarde is gegeven. Zo komt het ook dat de souvereiniteit Gods, die in de D.L. aan het woord is niet is geadeld door Gods deugden. Hier wordt, omdat men bij de omschrijving van Gods souvereiniteit de Zoon negeert, de Vader niet gekend. Hier wordt een souvereiniteit Gods omschreven, die de Zoon niet heeft geopenbaard. Zodoende krijgt (in art.15) het woord 'welbehagen' een onschriftuurlijke inhoud.

4. Men formuleert het geloof niet in verband met een levende betrekking tot een levende God, zoals Hij zich in Christus openbaart, maar laat het voortkomen uit een eeuwig besluit, evenals ongeloof. Zo maakt men, of men wil dan wel niet, en al spreekt men het nog zo tegen, God tot Auteur van de zonde. Want zonde bij uitstek is het ongeloof, dat men terugvoert op een eeuwig besluit van God.

5. Wat de zekerheid des heils betreft, die men veilig had willen stellen in een eeuwig besluit, deze ontbeert juist alle zekerheid, omdat men de namen van degenen, die in dat besluit voorkomen niet kent. Men wordt verwezen naar 'het gevoel en de verzekerdheid van deze verkiezing' (art.13). Men kan niet roemen: 'Ik ben verzekerd, dat niets mij scheiden kan van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus, onze Here', want men kan niet spreken van de zekerheid des geloofs, doch men moet een verkiezingszekerheid trachten te verkrijgen die men dan als uitverkorene te zijner tijd, hoewel bij onderscheidene trappen en met ongelijke mate heet te ontvangen. Dit komt, omdat de God van het besluit een verborgen God is.

6. Er ligt aan art.11 en mede aan artikel 16 der N.G.B. ten grondslag een wijsgerige onderscheiding van de deugden Gods, die men los van elkaar denkt en plaatst en zodoende zelfs ook afzonderlijke wegen kan laten gaan, terwijl in de H.Schrift de deugden of eigenschappen Gods met elkaar in het allernauwste verband staan. Ze worden allen omsloten door het Wezen Gods dat Liefde is. Het recht Gods is het recht om in vrijheid lief te hebben. De H.Schrift leert de onveranderlijkheid van God als

trouw aan zijn eigen wezen, aan zijn Liefde en de daaruit voortvloeiende deugden.

7. Ik heb bezwaar tegen de vernauwing van het Evangelie in de verminkte samenstelling van teksten bij art.2. Dit hangt samen met het vervluchten van het begrip verkiezing.

8. Deze verkiezingsleer is te individualistisch, in dien zin dat alles draait om ons en onze zaligheid in plaats van om Christus en zijn gemeente.

Zo geef ik dit gravamen dan over ter beoordeling aan U allen. Gaarne zou ik op- en aanmerkingen aan de H.Schrift ontleend willen vernemen, hetzij dat U ze mij per brief doet toekomen, het zij dat U mij het blad toezendt waarin U een en ander bespreekt.

Te zijner tijd hoop ik daar dan op te antwoorden. Als slotopmerking zou ik Uw aandacht willen vestigen op artikel 7 der Ned.Geloofsbelijdenis, waarmee onze vaders, en wij met hen belijden, 'dat men gener mensengeschriften, hoe heilig zij geweest zijn, gelijk mag stellen met de goddelijke geschriften, noch de gewoonte met de waarheid Gods (want de waarheid is boven alles) noch de grote menigte, noch de oudheid, noch de successie van tijden en personen, noch de conciliën, decreten of besluiten'.

Dat U deze verwijzing naar art.7 der Ned.Geloofsbelijdenis op een volgende bladzijde weer aantreft, zal niemand overbodig noemen, die enige ervaring in de kerk heeft opgedaan.

Zeist, 7 Juli 1955

MOTTO: ‘...en dagelijks de Schriften nagingen, of deze dingen zo waren’ Hand 17:11b

Artikel 1

Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben en des vloeks en eeuwigen doods zijn schuldig geworden, zoo zoude God niemand ongelijk hebben gedaan, indien Hij het gansche menschelijk geslacht in de zonde en de vervloeking had willen laten en om de zonde verdoemen, volgens de uitspraken van den Apostel: ‘De gehele wereld is voor God verdoemelijk. Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods’, Rom.3:19,23. En: ‘De bezoldiging der zonde is de dood’ Rom. 6:23.

Wanneer dit artikel begint met ‘Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben en des vloeks en eeuwigen doods zijn schuldig geworden, zoo zoude God niemand ongelijk gedaan hebben, indien Hij het gansche menschelijk geslacht in de zonde en vervloeking had willen laten en om de zonde te verdoemen —‘ dan moge deze God, namelijk de God van dit artikel, de mensen geen ongelijk hebben gedaan enz., maar dan doet dit artikel **wel** ongelijk aan God, zoals we Hem door de H. Schrift leren kennen. Immers de H. Schrift leert ons God kennen als een God, Die, wanneer de zonde haar intrede heeft gedaan in deze wereld, allereerst de slang vervloekt, de veroorzaker der zonde en daarbij zijn vermorzeling aankondigt door Een, die geboren zal worden uit de vrouw. **Een God derhalve die van heil gaat spreken alvorens Hij de mens de noodzakelijke straf op de zonde aankondigt en uit het paradijs verdrijft.**

Met andere woorden: de vooronderstelling in Artikel 1 geuit, berust op een godsbegrip, dat we nergens in de H Schrift aantreffen. Het dient als onschriftuurlijk te worden verworpen. De teksten die worden aangehaald, spreken alleen van de algemeenheid en de doemwaardigheid der zonde. Is het niet opvallend, dat in deze gedeeltelijke aanhaling van teksten juist het Evangelie wordt weggelaten? De verzen tussen Romeinen 3 vers 19 en 23 handelen over: ‘gerechtigheid Gods welke openbaar is geworden, waarvan de wet en de profeten getuigen en wel gerechtigheid door het geloof in Jezus Christus’. En evenzo is het gesteld met de aanhaling uit Romeinen 6 vers 23, waarvan men alleen maar het eerste gedeelte van een zin citeert, nl. ‘de bezoldiging van de zonde is de dood’, terwijl men

weglaat: ‘maar de genade die God schenkt is het eeuwig leven in Christus Jezus, onzen Heer’.

Dus de weggelaten gedeelten van de aangehaalde bewijsteksten vellen zelf mede het vonnis over de God der reddenatie van Artikel 1. Ik meende terstond al hier de vinger bij te moeten leggen, omdat we nog in andere artikelen dezelfde God der reddenatie zullen aantreffen, waarachter God, zoals Hij zich heeft geopenbaard, tot onherkenbaar wordens toe schuilt gaat.

Artikel 2 tot en met 5

Artikel 2

‘Maar hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verga, maar het eeuwige leven hebbe’, 1 Joh,4:9; Joh.3:16

Met een samenvoeging van twee teksten, 1 Joh.4:9 en Joh.3:16, wordt dan het Evangelie geïntroduceerd. Wanneer men nader toeziet, dan bemerkt men dat dit een merkwaardige samenstelling van twee teksten is, waarbij van de een het slot is weggelaten en bij de ander de aanhef. 1 Joh.4:9 luidt: ‘Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijnen eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld opdat wij zouden leven door Hem’. Hier is dus weggelaten het: ‘opdat wij zouden leven door Hem’ en het: ‘jegens ons’, terwijl het geheel in de H.Schrift te allernauwste verbonden is met het voorafgaande: ‘wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde’. En bij Johannes 3:16 is het begin weggelaten, het: ‘want alzo lief heeft God de wereld gehad’. Men zou dit getuigenis van de Heiland zelf aangaande Gods liefde jegens de wereld toch mogen verwachten, nadat in Artikel 1 in de daar ten dele aangehaalde teksten de verdoemelijkheid van de gehele wereld voor God was vastgesteld. **Deze verdoemelijke wereld heeft God alzo liefgehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft**, enz. Ik mis in deze formulering van het Evangelie, bij alle diepte die er inderdaad in ligt, de breedte. Ik heb dus bezwaren tegen een vernauwing van de breedte van het Evangelie in deze verminkte samenstelling van teksten. Hier ligt achter wat we in het tweede hoofdstuk der Dordtsche leerregels in Artikel 9 lezen ‘deze raad voortkomende uit de eeuwige liefde Gods tot de uitverkorenen... enz’. **Met andere woorden men beperkt Gods liefde tot de uitverkorenen en laat ons met de vraag zitten of God Zichzelf**

ten opzichte van de anderen dan verloochenen kan. Deze zelfde vernauwing van het Evangelie loopt door in artikel 3.

Artikel 3

En opdat de mensen tot het geloof worden gebracht, zendt God goedertierenlijk verkondigers van deze zeer blijde boodschap tot wie Hij wil en wanneer Hij wil; door wier dienst de mensen geroepen worden tot bekering en het geloof in Christus den gekruisigde. “Want hoe zullen zij in hem geloven, van welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt? En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?” Rom.10:14,15.

Het: ‘tot wie Hij wil en wanneer Hij wil’ ademt niet dezelfde sfeer als het Schriftgedeelte, waaruit de bijgevoegde teksten zijn genomen. Daar lezen we onder anderen: ‘Maar ik vraag: hebben zij het dan niet gehoord? Zeer zeker: over de **gehele aarde** is hun geluid uitgegaan en tot de einden der wereld hunne woorden’ (v,18). Of om het met woorden van Christus zelf te zeggen: ‘gaat dan heen in de **gehele wereld**, maakt **al** de volken tot mijn discipelen’ enz. (Matth. 28: 19) of met Marcus 16: 15: ‘Gaat heen in de **gehele wereld**, verkondigt het Evangelie aan de **ganse schepping** (alle creaturen)’. Tegenover de diepte en breedte van Gods heilswil in Christus geopenbaard komt eerst recht de grote ernst en verantwoordelijkheid tot volle uitdrukking waarvan Artikel 4 getuigt:

Artikel 4

Die dit Evangelie niet geloven, op hen blijft de toorn Gods, maar die het aannemen en den Zaligmaker Jezus met een waarachtig en levend geloof omhelzen, die worden door Hem van den toorn Gods en van het verderf verlost en met het eeuwige leven begiftigd, Joh.3:36; Marc. 16.16.

en

Artikel 5

De oorzaak of schuld van dat ongelooft, gelijk ook van alle andere zonden, is geenszins in God, maar in den mens. Maar het geloof in Jezus Christus en de zaligheid door hem is ene genadige gave Gods gelijk geschreven is: ‘Uit genade zijt gij

zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave, Efeze 2:8. Insgelijks : Het is u gegeven in Christus te geloven, Fil.1:29.

De grote waarde van Artikel 4 ligt in de verwijzing naar het feit, dat maatstaf is het al of niet geloven van het Evangelie. Daarheen verwijst ook de tekst Joh.3:36 onder dit artikel met zijn 'wie in den Zoon gelooft, heeft eeuwig leven, doch wie den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijf op hem'.

Zo ook de verwijzing naar Marcus 16:16 waaraan in vers 15 vooraf gaat: 'gaat heen in de gehele wereld, verkondigt het Evangelie aan de gansche schepping' waarop dan volgt: 'Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden, maar wie niet gelooft, zal veroordeeld worden'.

De grote waarde van artikel 5 is dat het voor het ongeloof de mens verantwoordelijk stelt, hij is daar de oorzaak en schuld van. En dat het voor het geloof in Jezus Christus verwijst naar Gods genadige gave.

Hier laat ik dan nog even volgen de beide aangehaalde teksten in hun geheel: 'Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is eene gave van God: niet uit uwe werken opdat niemand roeme', Efeze 2:3 en 'Want aan u is de genade verleend, voor Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden, in den zelfden strijd, dien gij eens van mij hebt gezien en nu van mij hoort', Fil. 1:29.

Geloof is dus nooit een verdienstelijk werk van de mens maar laat genade genade zijn en blijft als zodanig gave van God.

Artikel 6

Dat God sommigen in den tijd met het geloof begiftigt, sommigen niet begiftigt, komt voort van Zijn eeuwig besluit: 'Want alle Zijne werken zijn Hem van eeuwigheid bekend', Hand. 15:18, en 'Hij werkt alle dingen naar den raad Zijns willens', Efeze 1:11. Naar welk besluit Hij de harten der uitverkorenen, hoewel zij hard zijn, genadiglijk vermurwt en buigt om te geloven; maar degenen, die niet zijn verkoren, naar Zijn rechtvaardig oordeel, in hunnen boosheid en hardigheid laat. En hier is het, dat zich voornamelijk voor ons opdoet die diepe, barmhartige en tezamen rechtvaardige onderscheiding der mensen, zijnde in evengelijken staat des

verderfs, of het besluit van Verkiezing en Verwerping, in het Woord Gods geopenbaard. Hetwelk, gelijk als het de verkeerde, onreine en onvaste mensen verdraaien tot hun verderf, alzo geeft het den heiligen en Godvrezende zielen een onuitsprekelijken troost.

Het voorgaande artikel poneerde: ‘de oorzaak of schuld van dat ongeloof gelijk ook van andere zonden, is geenszins in God, maar in den mens’ en artikel 6 poneert: ‘dat God sommigen in den tijd met het geloof begiftigt, sommigen niet, komt voort van Zijn eeuwig besluit’. Wanneer deze beide uitspraken op elkaar botsen, omdat de ene de oorzaak en schuld van het ongeloof bij de mens zoekt en de andere de oorzaak van het niet begiftigen met geloof laat voortkomen uit Gods eeuwig besluit, dan botsen in wezen hier op elkaar God, zoals Hij ons in de eerste hoofdstukken der H. Schrift al wordt geopenbaard en in de loop van de geschiedenis der godsopenbaring steeds duidelijker wordt betuigd, en de God die mensen zich op infralapsarisch standpunt hebben uitgedacht, de God van het eeuwig besluit dat men dan in een logische volgorde van besluiten uiteen legt van het besluit betreffende de schepping van de mens, dan van de val des mensen, vervolgens dat van de verkiezing en verwerping der mensen. Op grond van de formuleringen van dit artikel worden we tot de vraag gedrongen wat de verhouding is tussen Christus, dien men zojuist heeft beleden en dit eeuwig besluit. Welke plaats neemt dan Christus in in dit besluit? Wel wordt hier duidelijk uitgesproken dat de verkiezing van sommigen en de verwerping van sommigen daarin een plaats hebben. Immers: ‘naar welk besluit Hij de harten der uitverkorenen, hoewel ze hard zijn genadig vermurwt en buigt om te geloven maar degenen, die niet zijn verkoren, naar Zijn rechtvaardig oordeel in hunnen boosheid en hardigheid laat. En hier is het, dat zich voornamelijk voor ons opdoet, die diepe, barmhartige en tezamen rechtvaardige onderscheiding der mensen, zijnde in evengelijken staat des verderfs, of het besluit van verkiezing en verwerping, in het Woord Gods geopenbaard——’,

We stellen vast, dat hoewel er verwezen wordt naar het Woord Gods, onze vaders geen enkel woord uit de Schrift aanhalen waaruit blijkt, dat Gods eeuwig besluit de wegen der mensen uiteen doet gaan in gelovigen en ongelovigen. Ten tweede: dat in dit artikel, bij het besluit van Verkiezing en Verwerping, **Christus niet wordt genoemd.** In artikel 7 wordt er wel gewag gemaakt van: ‘uitverkorenen in Christus’, maar dat doet des te meer de vraag rijzen: welke plaats Christus heeft in dat eeuwig besluit? Komt Hij achteraf om dit besluit uit te voeren? In dit

geval is Christus niet de grond onzer verkiezing maar de uitvoerder van een besluit Gods tot verkiezing. Dan is Christus niet: 'het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid' (de afdruk zijns wezens), Hebr.1:3.

In deze formulering wordt ook de persoonlijke verhouding die God, toen Hij de mens schiep, in het aanzijn riep, veronzijdigd. De mens komt te staan tegenover een 'eeuwig besluit'. Als de H.Schrift het heeft over een besluit in verband met God – b.v. in Psalm 2 – heet het: 'Ik zal van het besluit verhalen: de Heere heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon. Heden heb Ik u gegeneerd, eisch van Mij en Ik zal de heidenen geven tot uw erfdeel en de einden der aarde tot uw bezitting'. Met andere woorden, dan vindt men de Vader en de Zoon in **levende bewegtheid** over het lot der aarde en dan vindt in dit besluit de oproep een plaats: 'Kust den Zoon opdat Hij niet toorne en gij op den weg vergaat, wanneer zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen'. Die zoëven genoemde 'ver-onzijdiging' strekt zich uit over alle artikelen. Het eeuwig besluit is het waaruit voort komen Verkiezing en Verwerping. In artikel 10 zelfs 'de genadige Verkiezing' in plaats van de persoonlijke formulering van God die in genade verkiest.

Het woord 'besluit' is heel anders geladen dan het woord Raad, dat in de H.Schrift doorgaans wordt gebruikt. De Raad Gods omvat een trinitarisch godsbegrip.

De formulering 'eeuwig besluit' roept ook deze vragen op: **wat betekent hier het woord eeuwig?** Is dit even 'eeuwig' als God eeuwig is, dan is het geheel een onpersoonlijke uitdrukking voor God zelf, want dan kan de eeuwige God het nooit genomen hebben. We komen hier in de sfeer van een god der wijsgeren, de god der scholastiek.

Dat zijn alle gevolgen van het feit, dat men het geloof niet formuleert in verband met een levende betrekking tot een levende God, zoals Hij zich in Christus heeft geopenbaard, maar het voort laat komen uit een eeuwig besluit, dat eenvoudig vast stelde voordat er nog een mens was geboren: die en die zullen als ze geboren zijn worden begiftigd met geloof en genen niet. Straks zal men wanhopige pogingen doen om hierbij toch de verantwoordelijkheid en de schuld van de mens te handhaven, om de zonde zonde te laten zijn, maar men zal daarin niet slagen. Men zal er niet in slagen om waar te maken, dat dit eeuwig besluit aldus geformuleerd alleen maar 'door verkeerde, onreine en onvaste mensen wordt verdraaid tot hun verderf', zoals het heet aan het einde van dit artikel en dat dit 'besluit den heiligen en Godvrezenden zielen een onuitsprekelijken troost geeft'. Ik doel hiermede op wat straks onder artikel 12, 13, 16 en 17 ter sprake zal komen.

Wanneer er in dit onderhavige artikel dan nog staat: ‘en hier is het dat zich voornamelijk voor ons opdoet die diepe, barmhartige en tezamen rechtvaardige onderscheiding der mensen zijnde in evangeliën staat des verderfs –‘ dan is dit niet ‘diep’, niet ‘barmhartig’ en niet ‘rechtvaardig’. **Niet** rechtvaardig omdat God van eeuwigheid af hun verderf heeft **gewild**. Dat heeft niets te maken met de rechtvaardigheid van God, zoals we die uit de H.Schrift kennen. **Niet** barmhartig, omdat dit groepje uitverkorenen niet kan roemen in een God die: ‘lankmoedig is jegens u, daar **Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan**, doch dat **allen** tot bekering komen’ (2 Petr.3:9), want van een groot deel der mensheid wil Hij de bekering zelfs niet eens. Dan is de reactie van een Mozes en van een Paulus schriftuurlijker dan van hen die hier een ‘onuitputtelijke troost’ uit putten. Mozes, die aan God vraagt om de zonden van zijn volk te vergeven, ‘doch zo niet, zo delg mij nu uit uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt’ (Ex.32:32) en Paulus, die verzucht ‘want zelf zou ik wel wensen gebannen te zijn van Christus ten behoeve van mijne broeders, mijne verwanten naar het vlees enz.’ (Rom.9:3) en die eerst gaat prijzen wanneer hij heeft ingezien: ‘**want God heeft hen allen onder de ongehoorzaamheid besloten om zich over hen allen te ontfermen**. O diepte van rijkdom en wijsheid en van kennis Gods, hoe ondoorgrondelijk zijn zijne beschikkingen en hoe onnaspeurlijk zijne wegen.’ (Rom.11:32-33).

Artikel 7

De Verkiezing is een onveranderlijk voornemen Gods, door hetwelk Hij voor de grondlegging der wereld een zekere menigte van mensen niet beter of waardiger zijnde dan anderen maar in de gemeene ellende met anderen liggende, uit het gehele menselijk geslacht, van de eerste rechtheid door hunne eigene schuld vervallen in de zonde en het verderf naar het vrije welbehagen van Zijn wil tot de zaligheid, uit louter genade, uitverkoren heeft in Christus, denwelken Hij ook van eeuwigheid tot een Middelaar en Hoofd van alle uitverkorenen en tot een fundament der zaligheid gesteld heeft. En opdat zij door Hem zouden zalig gemaakt worden, heeft Hij ook besloten, hen aan hem te geven en krachtig tot Zijne gemeenschap door Zijn Woord en Geest te roepen en te trekken, of met het ware geloof in hem te begiftigen, te rechtvaardigen, te heiligen en, in de gemeenschap Zijns Zooms

krachtiglijk bewaard zijnde, ten laatste te verheerlijken tot bewijzing van Zijne barmhartigheid en ten prijze van de rijkdommen Zijner heerlijke genade. Gelijk geschreven is: 'God heeft ons uitverkoren in Christus, voor de grondlegging der wereld opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde: Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen door Jezus Christus in zichzelf, naar het welbehagen van Zijn wil, tot prijs der heerlijkheid Zijner genade door welke Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde', Efeze 1:4. En elders: 'Die Hij tevoren verordineerd heeft dezen heeft Hij ook geroepen, en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd: en die Hij gerechtvaardigd heeft dezen heeft Hij ook verheerlijkt' Rom.8:30.

Nadat art.6 begonnen is met vast te stellen dat de verkiezing voortgekomen is uit het eeuwig besluit Gods, wordt deze verkiezing hier in art.7 nader omschreven met: 'ze is een onveranderlijk voornemen Gods, door hetwelk' enz. In deze formulering mis ik zeer sterk een natekening van wat de H.Schrift, met name het O.Testament, ons aangaande de verkiezing leert. Men tekent niet de gang der godsopenbaring af, men spreekt eenvoudig van: 'een zekere menigte van mensen niet beter of waardiger zijnde dan anderen'. **De verkiezing als daad Gods in de geschiedenis van Israël komt niet ter sprake en de verkiezing tot dienstneming in het openbaringsleven wordt met geen enkel woord vermeld.** Men rept enkel van een verkiezing tot zaligheid van een zekere menigte mensen.

Zo staan hier de uitverkorenen in het middelpunt. Dat komt omdat men redeneert vanuit een eeuwig besluit van God en omdat men niet uitgaat van de geschiedenis Zijner openbaring. En zodoende wordt Christus in dat besluit als Degene die Hij 'ook van eeuwigheid tot een Middelaar en Hoofd van alle uitverkorenen en tot een fundament der zaligheid gesteld heeft. En opdat zij door Hem zouden zalig gemaakt worden heeft Hij ook besloten hen aan Hem te geven en krachtiglijk tot zijne gemeenschap door Zijn Woord en Geest te roepen en te trekken, of met het ware geloof te begiftigen-' enz. Derhalve: de uitverkorenen staan voorop en krijgen in Christus een Middelaar en Hoofd, het is niet Christus die van den Vader een gemeente ontvangt.

Is het hier ook weer toevallig, dat het citeren van Efeze 1:4,5,6 en Rom.8:30 weer op dusdanige wijze geschiedt, dat bij het laatste wordt

weggelaten de christologische aanhef in vers 29: ‘Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen’. Het geheel gaat hier om het feit, dat Christus de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen, dat Christus een gemeente zou hebben die zijn beeld gelijkvormig zou zijn. En wat Efeze 1:4,5,6 betreft: Men houdt met citeren op juist daar waar we in Hem (Christus) hebben de verlossing door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen enz., derhalve men houdt op waar duidelijk aan het licht treedt het daad karakter van Gods verkiezende liefde in Christus. Dat zijn toch ook werken die Hem van eeuwigheid bekend zijn? Later komen we nog terug op geheel Efeze 1.

Artikel 8

De voormelde Verkiezing is niet menigerlei, maar ééne en dezelfde, van al degenen, die zalig worden, beide in het Oude en Nieuwe Testament. Gemerkt de Schrift ons een éénig welbehagen, voornemen en raad van den wil Gods voorstelt, waardoor Hij ons van eeuwigheid heeft verkoren, beide tot de genade en tot de heerlijkheid, tot de zaligheid en tot de weg der zaligheid, denwelken Hij bereid heeft, opdat wij daarin wandelen zouden, Efeze 1:4,5 en 2:10.

Terstond valt hier weer op, dat men sprekende over de verkiezing negeert het: ‘verkoren zijn in Hem (Christus)’ terwijl men in de verdere woordkeus en ook door de verwijzing naar Efeze 1:4 en 5 toch laat blijken zuiver weer te willen geven wat daar staat. Dat ik hier niet bezig ben spijkers op laag water te zoeken, moge duidelijk zijn als u even in het volgende artikel (9) leest waar Efeze 1:4, blijkens de cursief gedrukte tekst, letterlijk wil geciteerd zijn en waar notabene het ‘in Hem’ (Christus), wordt weggelaten. Wanneer in artikel 8 dan de verkiezing genoemd wordt: ‘niet menigerlei, maar een en dezelfde, van al degenen die zalig worden enz.’ dan leg ik hier de vinger nogmaals bij het feit, dat weer de uitverkorenen met hun zaligheid en de weg ter zaligheid in het middelpunt staan en onder het gezichtspunt van de verkiezing worden geplaatst **terwijl in de gehele H.Schrift de verkiezing nooit in direct verband met de zaligheid wordt gesteld.** De enige Schriftplaats, 2 Thess.2:13, welke in de Staten Vert luidt: ‘Maar wij zijn schuldig altijd God te danken over u, broeders die van den Heere bemind zijt, dat U God van den beginne verkoren heeft tot zaligheid, in heiligmaking des

Geestes, en geloof der waarheid' en vers 14: 'waartoe Hij u geroepen heeft door ons evangelie, tot verkrijging der heerlijkheid van onze Heere Jezus Christus', heeft de Vert. N.B.G. 'verkoren heeft tot behoudenis' — dat staat er ook in de grondtekst — en verbindt het geroepen zijn door het evangelie met 'het verkrijgen van de heerlijkheid van onzen Heere Jezus Christus'. In een verklaring van de kanttekenaars van deze verzen in de St. Vert. legt men dan nog het 'van den beginne' uit als 'van voor de grondlegging der wereld', wat er niet staat en wat het ook niet kan betekenen er staat: van af het begin. Blijkbaar zijn ze zelf niet geheel zeker, want ze voegen erbij, dat anderen hier denken aan de dadelijke uitverkiezing waardoor iets metterdaad wordt afgezonderd. 'Van af het begin' betekent dan: van het begin af, dat hun het Evangelie werd verkondigd. Ef. 1:4—5 spreekt van een 'heilig en onberispelijk zijn voor Zijn aangezicht' en van 'als zonen van Hem te worden aangenomen door Jezus Christus.' Ef.2:10: 'want zijn maaksel zijn wij in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen'.

Artikel 9

Deze zelfde Verkiezing is geschied, niet uit het voorgezien geloof en de gehoorzaamheid des geloofs, heiligheid, of enige andere goede hoedanigheid of geschiktheid, als ten oorzaak of conditie te voren vereist in den mens, die verkoren zoude worden, maar tot het geloof en de gehoorzaamheid des geloofs, tot heiligheid, enz. en diensvolgens is de Verkiezing de fontein van alle zaligmakend goed, waaruit het geloof, de heiligheid en andere zaligmakende gaven en eindelijk het eeuwige leven zelf, als vruchten vloeien : naar het getuigenis van den Apostel: 'Hij heeft ons uitverkoren (niet, omdat wij waren, maar) opdat wij zouden zijn heilig en onberispelijk voor Hem in de liefde' Efeze 1:4.

Hierin wordt zeer terecht afgewezen de opvatting als zou de verkiezing gedaan worden op grond van een of andere vooruitgeziene goede hoedanigheid van de mens. En hier nadert men met de formulering 'maar tot het geloof en de gehoorzaamheid des geloofs, tot heiligheid enz.', **de juiste bedoeling van Gods verkiezing als daad in het leven van Israël en de gemeente.** Wanneer er dan verder volgt: 'en diensvolgens is de Verkiezing de fontein van alle zaligmakend goed, waaruit het geloof, de heiligheid en andere zaligmakende gaven en eindelijk het eeuwige leven

zelf, als vruchten vloeien' dan wordt daarbij verwezen naar Efeze 1:4 met deze woorden: 'Hij heeft ons uitverkoren (niet omdat wij waren, maar) opdat wij zouden zijn heilig en onberispelijk voor Hem in de liefde'. Is het niet toevallig dat hier is komen weg te vallen, bij de letterlijk bedoelde aanhaling, het 'in Hem'? Want door dit te laten wegvallen wordt alles toegeschreven aan het besluit der verkiezing, terwijl in de H. Schrift Christus genoemd wordt als Degene, die dit heil voor ons heeft verworven. Men ziet zich dan voor de vraag gesteld waarom de H. Schrift zich nooit zo uitdrukt als de Dordtse Leerregels op dit punt. Het besluit der verkiezing is zulk een zelfstandige grootheid geworden, dat men Verkiezing altijd met een hoofdletter schrijft. Ook de Verwerping valt deze eer ten deel. In artikel 10 is er sprake van 'genadige Verkiezing', bij welke woordkeuze wel heel sterk tot uitdrukking komt, dat de Verkiezing nummer één is en de genade er als een bijvoeglijk naamwoord bij komt. Zodoende is deze genade niet de grond der verkiezing, zich baanbrekend in het verkiezend handelen van God. De oorzaak van deze spreekwijze moet men wijten aan het feit dat achter de verkiezing gesteld wordt een vrijmachtig eeuwig besluit, waaruit Verkiezing en Verwerping voortvloeien. En daarom weet men met **God, die Liefde is, als bron van verkiezing en verwerping tegelijk**, niets te beginnen. Wanneer we hierbij nog even mogen verwijzen naar het eerste hoofdstuk van de verwerping der dwalingen artikel 9, welke dwalingen inderdaad dwalingen zijn, dan bemerken we intussen, dat de aanhaling van Mattheüs 11:21 op de klank af is geschied en niet past in het Dordtse systeem van Verkiezing en Verwerping. Integendeel, dat deze woorden in de mond van Jezus juist een systeem van verwerping van eeuwigheid verbreken. Want, wat staat daar in het verband? vers 20: 'Toen begon Hij den steden, waarin de meeste krachten door Hem verricht waren, te verwijten, dat zij zich niet bekeerd hadden: vers 21 'Wee u Chorazin, wee u Bethsaida! Want indien in Tyrus en Sidon de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, reeds lang zouden zij zich in zak en asch bekeerd hebben, vers 22 Doch Ik zeg U, het zal Tyrus en Sidon dragelijker zijn in den dag des oordeels dan u.' Het verband met zijn verwijten en 'wee u' toont onwedersprekelijk aan, dat de verwerping van Chorazin, Bethsaida en Kapernaüm (vers 23) geschiedt op grond van het feit, dat zij zich niet hebben bekeerd, toen Jezus in deze steden de meeste van Zijn wonderkrachten deed, en dat Tyrus en Sidon, wanneer ze zich hadden kunnen uitzetten met deze openbaring van de Zone Gods, zich reeds lang in zak en asch zouden hebben bekeerd, evenals dit het geval zou geweest zijn met Sodom. En daarom zal het voor deze steden draaglijker zijn in de dag des oordeels. **Christus zal dus in de dag des oordeels er rekening mee houden, dat zij deze wonderkrachtige Heer niet hebben**

gekend. En dit ‘draaglijker’ leze men in het licht van wat de Heer zelf zegt in Lucas 12 vers 47-48: ‘Die slaaf nu, die den wil van zijnen heer kent en geene toebereidselen getroffen heeft, of niet gedaan heeft naar den wil zijnen Heer, zal **vele slagen** ontvangen. Wie echter dien wil niet heeft gekend en dingen heeft gedaan, die slagen verdienen, zal er **weinige** ontvangen.’¹

Artikel 10

De oorzaak van deze genadige Verkiezing is het enige welbehagen Gods, niet daarin bestaande, dat Hij enige hoedanigheden of werken der menschen uit alle mogelijke conditiën tot een conditie der zaligheid heeft uitgekozen maar hierin, dat Hij eenige zekere personen uit de gemeene menigte der zondaren Zich tot een eigendom heeft aangenomen. Gelijk geschreven is: ‘Als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, enz werd tot haar (namelijk Rebekka) gezegd: De meerdere zal den mindere dienen: gelijk geschreven is: Jacob heb ik liefgehad, en Ezau heb ik gehaat’ Rom. 9,11 En: ‘Er geloofden zoovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven’ Hand.13:48

Wanneer onze vaders citeren zetten zij ‘enzovoort’ waar Paulus schrijft: ‘opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep’. En ik begrijp waarom ze deze woorden maar weglieten, want ze bepalen ons bij de verkiezing als **daad Gods in de geschiedenis**. In deze woorden worden het ‘verkiezend voornemen’ en ‘op grond daarvan dat Hij riep’ afwisselend gebruikt zodat **verkiezing en roeping ineenvloeiën**. Ook in dit artikel is er weer, bij alle overige juistheid, een vlucht in de abstractie wanneer men spreekt van ‘eenige zekere personen, uit de gemene menigte der zondaren, zich tot eigendom heeft aangenomen’, terwijl men op grond van de aangehaalde tekst over Jacob en Ezau toch concreter over het verkiezend voornemen Gods had moeten spreken. Ook mist men hier weer alle directe verband met Christus wanneer als oorzaak van ‘deze genadige Verkiezing’ genoemd wordt ‘het eenige welbehagen Gods’ zonder meer, waar het woord welbehagen zoals de D.L. het gebruiken niet eens een Schriftuurlijke inhoud behoeft te hebben. Zie de opmerking

¹ Ds.Duetz doelt met dit bijbelcitaat op het feit dat de straf *eindig* en niet eindeloos is (‘vele’ dan wel ‘weinige’ slagen betreft in beide gevallen een eindig aantal slagen). De Bijbel kent geen altoosdurende straf (AvW).

dienaangaande bij de behandeling van artikel 15. Wij houden het liever bij een formulering als van Paulus, die zich in Efeze 1:9 zo uitdrukt: ‘in overeenstemming met het welbehagen, dat Hij zich in Hem (Christus) had voorgenomen-’. Want wanneer het woord welbehagen de inhoud zou hebben van enerzijds liefde, anderzijds haat met het oog op de aangehaalde tekst, die men dan totaal verkeerd uitlegt, dan zijn we wel heel ver buiten de bijbelse openbaring terecht gekomen. In de uitleg van Romeinen 9—11 komen we uitvoerig op deze tekst terug. Wat tenslotte de aangehaalde woorden uit Handelingen 13:48 betreft waarin men meent een uitspraak van een raadsbesluit Gods te lezen, sla het verband in uw bijbel op en dan bemerkt u dat de werkelijke zin er van anders is. Er gaat aan vooraf, vers 45b ‘Het was noodig, dat eerst tot u het woord Gods werd gesproken, doch nu gij het verstoot en u het eeuwige leven niet waardig keurt, zie, nu wenden wij ons tot de heidenen’. Tegenover de het woord Gods verستotende Joden, die blijkens vers 45 met nijd vervuld zijn over het feit dat er zulk een grote schare heidenen naar Paulus en Barnabas is komen luisteren, worden gesteld de heidenen, die het woord Gods met blijdschap aanhoren en het verheerlijken (vers 48). Tegenover de Joden, die zich het eeuwige leven niet waardig keuren - let op de humor die er in deze woorden schuilt — worden gesteld allen, die bestemd waren ten eeuwigen leven en het woord geloofden. Het Griekse woord wat hier vertaald is door ‘bestemd’ betekent in zijn meest eenvoudige betekenis: ordenen, toebereiden.

Artikel 11

En gelijk God zelf op het hoogste wijs, onveranderlijk, alwetend en almachtig is, alzoo kan de Verkiezing, door hem gedaan, niet ontdaan en weder gedaan, noch veranderd, noch wederroepen, noch afgebroken worden, noch de uitverkorenen verworpen, noch hun getal verminderd worden.

In artikel 7 werd de verkiezing genoemd ‘een onveranderlijk voornemen Gods enz.’ In dit onderhavige artikel wordt van Gods onveranderlijkheid gesproken, op grond waarvan de verkiezing door Hem gedaan, niet ontdaan en niet wedergedaan, noch veranderd noch wederroepen, noch afgebroken, noch de uitverkorenen verworpen, noch hun getal verminderd worden. De onveranderlijke God is gebonden aan Zijn onveranderlijk besluit. **Wordt hier over de onveranderlijkheid Gods gesproken op dezelfde wijze als de H. Schrift dat doet? Ik meen van niet.** Hier wordt het begrip onveranderlijk gebezigd in een wijsgerige

deterministische zin. De verkiezing is vast gelegd in het voornemen Gods als op een film. Het eeuwig besluit zorgt er voor dat die film zo wordt afgedraaid, dat de uitverkorenen in het besluit ook voorkomen in de slotacte van het laatste oordeel. Wanneer we in de H. Schrift het tafereel van het laatste oordeel opslaan, dan bemerken we, dat de Zoon des Mensen Christus, dit velt, niet als registrerende alle gevallen uit een eeuwig besluit, die ter rechter en alle gevallen die volgens hetzelfde besluit ter linker hand worden gesteld, maar dat Hij zelf het laatste oordeel velt op grond van het feit hoe men zich tegenover Hem heeft gedragen. Of men Hem in de minste van Zijn broederen te hulp is gekomen dan wel niet². Maar om op de onveranderlijkheid van God terug te komen, de bijbel spreekt daar van op eigen wijze. In Jacobus 1 vers 17—18 lezen we: ‘iedere gave, die goed is en elk geschenk dat volmaakt is, daalt van boven neder, van den Vader der lichten, bij wien geen verandering is of zweem van ommekeer. Naar zijn raadsbesluit heeft Hij ons voortgebracht door het woord der waarheid om in zekeren zin eerstelingen te zijn onder zijne schepselen’. Het is niet toevallig dat hier het: ‘bij wien geen verandering is of zweem van ommekeer’ gebruikt wordt in verband met de Vader der lichten van Wien alle volmaakte gave neerdaalt. Met andere woorden: **de onveranderlijkheid van God staat niet apart als een afzonderlijke eigenschap maar God is onveranderlijk in goedheid, onveranderlijk wat Zijn deugden betreft. Onveranderlijk in liefde, trouw, gerechtigheid, genade.** Ook bij voorbeeld een Schriftplaats als Hebreëen 6 vers 17—18 koppelt de onveranderlijkheid aan Gods deugden: ‘waarbij het onmogelijk is dat God liegen zou’. **God is onveranderlijk in waarachtigheid.** Er ligt in bovenstaand artikel aan dit alles dus ten grondslag een wijsgerige onderscheiding van de deugden Gods, die men los van elkaar denkt en plaatst en zodoende ook afzonderlijke wegen kan laten gaan. Hierbij denk ik ook aan Artikel 16 van de Ned. Geloofsbelijdenis, waarin God wordt genoemd: ‘barmhartig doordat Hij uit deze verderfenis trekt en verlost degenen, die in Zijn eeuwige en onveranderlijken raad uit enkel goedertierenheid, uitverkoren heeft in Jezus Christus, onzen Heere, zonder enige aanmerking hunner werken. Rechtvaardig doordien Hij de anderen laat in hun val en verderf, waar zij zichzelf in geworpen hebben’. **In de H. Schrift staan de deugden of eigenschappen Gods met elkaar in het allernauwste verband. Ze worden alle omsloten door het wezen Gods dat Liefde is.** Als men God afschildert als

² Ds. Duetz gaat er hier ten onrechte van uit, dat Mattheüs 25:31-46 een beschrijving is van het laatste oordeel. In werkelijkheid is dit bijbelgedeelte een beschrijving van het oordeel over de volkeren aan het begin van het messiaanse rijk. Een beschrijving van het laatste oordeel vinden we in Openbaring 20 (AvW).

onveranderlijk in de wijsgerige zin van dat woord, dan komt men in hopeloze moeilijkheden om de talloze bijbelplaatsen een plaats te geven, die er van spreken, dat God van een aanvankelijk geuite bedreiging terug komt, dat het Hem berouwde en Hij deed het niet, dat Hij zich laat verbidden (vgl. Ex.32:14, Jona 3:10, Gen.18 enz.). Men moet dan zulke uitdrukkingen verklaren tot oneigenlijke spreekwijzen. Bij de hantering van zulk soort onveranderlijkheid is alle gebed uitgesloten, want een gebed aanhoren betekent invloed ondergaan en zich daarmee uiteenzetten. Bij zulk soort onveranderlijkheid heeft men te doen met een zaak en niet met een Persoon, met een eerste beweging uit de wijsbegeerte, die zelf onbewogen blijft. **De H. Schrift echter kent de onveranderlijkheid van God als trouw aan Zijn eigen wezen, aan Zijn Liefde en de daaruit voortvloeiende deugden. En dit soort onveranderlijkheid past geheel en al bij de persoonlijke relatie waarin de Schepper Zijn schepsel, de mens, heeft gesteld toen Hij hem schiep naar Zijn beeld en gelijkenis. Hij is de God van Abraham, Izaäk en Jacob, niet de god der wijsgeren. Hij is de God, die geen bidder laat staan. Zó is Hij de God, Wiens raad zal bestaan.**

Artikel 12

Van deze hunne eeuwige en onveranderlijke Verkiezing ter zaligheid worden de uitverkorenen te zijner tijd, hoewel bij onderscheidene trappen en met ongelijke mate, verzekerd: niet, als zij de verborgenheden en diepten Gods nieuwsgierig doorzoeken, maar als zij de onfeilbare vruchten der Verkiezing, in het Woord Gods aangewezen (als daar zijn: het ware geloof in Christus; kinderlijke vrees Gods; droefheid die naar God is over de zonde; honger en dorst naar de gerechtigheid, enz.) in zichzelf met een geestelijke blijdschap en heilige vermaak waarnemen, 2 Cor.13:5

Artikel 13

Uit het gevoel en de verzekerdheid van deze Verkiezing, nemen de kinderen Gods, dagelijks meerder oorzaak om zichzelf voor God te verootmoedigen, die diepte van Zijne barmhartigheden te aanbidden, zichzelf te reinigen en Hem, die hen eerst zoo uitnemend heeft liefgehad, wederom vuriglijk te beminnen. Zoo verre is het van daar, dat zij door deze leer van de Verkiezing en door de overlegging daarvan in het

onderhouden van Gods geboden vertragen, of vleeschelijk zorgeloos zouden worden. Hetwelk door Gods rechtvaardig oordeel dengenen pleegt te gebeuren, die of zichzelf van de genade der Verkiezing lichtvaardiglijk vermetende, of lijdelijk en dartelijk daarvan klappende in de wegen der uitverkorenen niet begeren te wandelen.

Daar men over de verkiezing heeft gesproken op een dergelijke manier, namelijk als gegrond in een eeuwig besluit Gods, moet men zich de vraag gaan stellen hoe iemand, die tot de uitverkorenen behoort, nu kan weten, dat hij er toe behoort. Op eens wordt duidelijk, dat de zekerheid van Gods heil, die men veilig had willen stellen in een eeuwig besluit, juist alle zekerheid ontbeert, omdat men de namen van degenen, die in dit besluit voorkomen niet kent, naam, toenaam, geboortedatum en plaats. Men kan niet roemen: 'Ik ben verzekerd dat niets mij kan scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus onzen Heere' want men kan niet spreken van uit de zekerheid des geloofs in Christus, doch men moet zich op een of andere manier bewust worden bij het getal der uitverkorenen van het eeuwig besluit te behoren. Als onfeilbare vruchten der Verkiezing worden dan genoemd 'het ware geloof in Christus', 'kinderlijke vreeze Gods', 'droefheid die naar God is over de zonde', 'honger en dorst naar de gerechtigheid' enz., zoals het heet in het Woord Gods aangewezen. De aangehaalde tekst 2 Corinthe 13:5 spreekt van: 'Stelt uzelf op de proef, of gij wel in het geloof zijt, onderzoekt uzelf, of zijt gij niet zo zeker van uzelf dat Jezus Christus in u is? Want anders zijt gij verwerpelijk'. **Hierin wordt men voor de zekerheid verwezen naar het geloof in Christus en niet zoals artikel 13 verder zegt naar het 'uit het gevoel en de verzekerdheid van deze verkiezing'**. Eveneens verwijzen naar het gevoel der verkiezing, tot twee maal toe zelfs, de verwerping der dwalingen artikel 7. Dat is heel wat anders dan de zekerheid des geloofs. De oorzaak der onzekerheid is dus dat men geplaatst wordt voor een eeuwig besluit Gods, waarin men dan al of niet verkoren is, en niet wordt gesteld voor de verkiezing in Christus. Langs deze weg moet men wel terecht komen bij de heilloze onderscheiding tussen uitwendige en inwendige roeping, algemene en bijzondere verkiezing, waarbij de gehele Evangelieprediking onbetrouwbaar wordt. Men lette er overigens goed op, dat het in deze artikelen niet gaat om een bevestiging van verkiezingszekerheid door sommige tekenen - dat zou ook al vol problematiek zijn — maar dat het hier gaat om de verkiezingszekerheid zelve, die men als uitverkorene te zijner tijd, hoewel bij onderscheidene trappen en met ongelijke mate ontvangt, wanneer men de onfeilbare

vruchten der verkiezing in zichzelf met een geestelijke blijdschap en heilige vermaak waarneemt Maar hoe kunnen wij verkiezingszekerheid ontvangen door het waarnemen in ons van bepaalde vruchten der verkiezing? Wat hier vruchten der verkiezing worden genoemd, noemt de H. Schrift vrucht van de H.Geest. Uit het werk van de H.Geest wil men dus concluderen tot de eeuwige verkiezing. Daar we niet uitverkoren zijn in de H.Geest maar in Christus, moet dat mislukken. **De onmiddellijke zekerheid des geloofs door het vertrouwen op Christus is op geen andere weg te verkrijgen**, ook niet door een speciale openbaring, want de verkiezing is geschied in Christus. De conclusie uit de vruchten tot de verkiezing geeft nooit een onmiddellijke zekerheid, ze is immers een praktische gevolgtrekking uit de gevolgen tot de oorzaak. Men zoekt zekerheid voor het feit, dat men in Christus gelooft, uit de vruchten te verkrijgen en daarmee trekt men juist zijn geloof in twijfel, waardoor bij voorbaat alle vruchten ook twijfelachtig worden.

Artikel 14

Voorts, gelijk deze leer van de Goddelijke Verkiezing, naar Gods wijzen raad, door de Profeten, Christus zelven en de Apostelen, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament gepredikt is en daarna in de H. Schriften voorgesteld en nagelaten, alzo moet zij ook ten huidigen dage te zijner tijd en plaats, in de Kerke Gods (dewelke zij bijzonderlijk is toegeëigend) voorgesteld worden met den geest des onderscheids en met goddelijke eerbieding, heiliglijk, zonder nieuwsgierige onderzoeking van de wegen des Allerhoogsten, ter eere van Gods heiligen Naam en tot levendigen troost van zijn volk Hand. 20:27, Rom.12:3, 11:33,34, Hebr.6:17,18.

Dit artikel is geheel op zijn plaats in verband met de leer der verkiezing zoals deze in de D.L. wordt geboden, omdat het opponeert tegen hen die wel meenden dat hier een Schriftuurlijke leer werd geboden maar de gevaren van de leer van het eeuwig decreet blijkbaar inzagen. Dit artikel heeft inderdaad gelijk, wanneer het zo in de H. Schrift staat en zo gepredikt is door de profeten, door Christus zelf en Zijn apostelen, dan mag en moet het zelfs in de kerke Gods ten huidige dage zo gepredikt en voorgesteld worden. Hoe zou men mogen zwijgen over datgene wat met recht het hart der kerk is genoemd !

Ondertussen moeten we vaststellen dat in deze 18 artikelen nergens een beroep wordt gedaan op het Oude Testament en op wat de profeten hebben gepredikt te dezer zake en **dat de leer der verwerping zoals deze in artikel 6 en 15 wordt voorgesteld met geen enkel woord noch van de profeten, noch van Christus, noch van de apostelen wordt toegelicht of gesteund**, terwijl men de geboden leer der Goddelijke Verkiezing op niet veel meer uitspraken laat steunen dan Hand. 13:48, Rom.8:30, Rom.9:11-13, Efeze 1:4,5 en 2:8-10.

Ik geloof dat deze zeer smalle basis van Schriftplaatsen, waarbij het verband dan nog dikwijls niet eens ter sprake kwam, mede de oorzaak is geweest waardoor men de bijbelse leer der verkiezing zo vertekend heeft. In het tweede deel van dit gravamen hoop ik in korte trekken weer te geven wat in O. en N. Testament door de profeten, Christus zelf en de apostelen hieromtrent is geleerd. We hopen dan aan de hand van wat geopenbaard is de wegen des Allerhoogsten in de geschiedenis met Zijn volk en gemeente te onderzoeken.

Artikel 15

Deze eeuwige en onverdiende genade wijst en prijst ons de H. Schrift daarmede allermeeft aan wanneer zij wijders getuigt, dat niet alle menschen zijn verkoren, maar sommigen niet verkoren of in Gods eeuwige Verkiezing voorbijgegaan, namelijk die welke God naar zijn gans vrij, rechtvaardig, onberispelijk en onveranderlijk welbehagen besloten heeft in de gemene ellende te laten, in welke zij zichzelve door hun eigen schuld hebben gestort en met het zaligmakend geloof en de genade der bekering niet te begiftigen, maar hen in hun eigen wegen en onder Zijn rechtvaardig oordeel gelaten zijnde, eindelijk niet alleen om het ongeloof, maar ook om alle andere zonden tot verklaring van zijn gerechtigheid, te verdoemen en eeuwiglijk te straffen. En dit is het besluit der Verwerping, hetwelk God geenszins maakt tot een auteur van de zonde (hetwelk godslasterlijk is te denken) maar stelt Hem tot haren verschrikkelijken, onberispelijken en rechtvaardigen Rechter en Wreker.

Hier wordt het woord “welbehagen” gebruikt in een onschriftuurlijke zin. Het gaat hier nu niet om een woord in de betekenis van een woordenkwesatie, maar het gaat hier om het misbruik

van een woord waardoor tevens een onschriftuurlijke zaak wordt gecamoufleerd. **Overall waar de Schrift het woord welbehagen gebruikt in verband met God wordt het gebezigd in gunstigen zin.** Om twee aanhalingen te doen: Jesaja 60:10, waar we lezen, “in Mijn welbehagen heb Ik mij over U ontfermd”, en uit het N.T. het overbekende “Vrede op aarde voor menschen des welbehagens” (St.Vert. “in de menschen een welbehagen”).

Mensen in de gemene ellende laten, in welke zij zichzelf door hun eigen schuld hebben gestort en dit terugvoeren op Gods vrij, rechtvaardig, onberispelijk en onveranderlijk welbehagen, is een verschrikkelijk gebruik maken van een begrip, dat in de H.Schrift altijd vol van genade en waarheid is. De zaak, die hier achter ligt, en die door dit misbruik enigszins wordt gecamoufleerd, is deze, dat **de souvereiniteit Gods, die hier aan het woord is, niet is geadeld door Gods deugden.** Een souvereiniteit los gemaakt van de openbaring Gods, zoals we die hebben in Jezus Christus onzen Heer “aan Wien alle macht in hemel en op aarde is gegeven”. Mattheus 11:27, een woord van de Heiland zelf: “Alle dingen zijn Mij overgegeven door mijn Vader en niemand kent den Zoon dan de Vader en niemand kent den Vader dan de Zoon en wien het de Zoon wil openbaren”, wordt bewaarheid in de formuleringen van artikel 15. **Hier wordt, omdat men bij de omschrijving van Gods souvereiniteit den Zoon negeert, de Vader niet gekend. Hier wordt een souvereiniteit Gods omschreven, die de Zoon niet heeft geopenbaard.** We vestigen de aandacht op het feit, dat geen enkele bijbelplaats ter staving van dit artikel is genoemd. **Nergens in de bijbel staat iets dergelijks, dat op grond van een eeuwig besluit een deel der mensen tot verklaring van Gods gerechtigheid veroordeeld wordt en eeuwiglijk gestraft.** In artikel 8 van de verwerping der dwalingen wordt Rom.9:18 aangehaald: ‘Hij ontfermt zich wiens Hij wil en verhardt, wien Hij wil’. Dit is een woord ontleend aan een geheel dat de verkiezing en verwerping als daden Gods in de geschiedenis natekent en past als zodanig al niet in de redentie van uit het eeuwig besluit Gods. Een uiteenzetting van Romeinen 9—11 als geheel laat ik aan het einde volgen. En wat betreft het daar ook geciteerde Matth.13:11: ‘Het is u gegeven de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te weten, maar dien is het niet gegeven’, daarvan geldt ook dat hier het verkiezend handelen van God in de geschiedenis wordt geconstateerd en wanneer men tenslotte Matth.11 vers 25—26 in het spel brengt - dit alles in die verwerping der dwalingen art.8 — dan legt men weer een verschrikkelijken inhoud in een heerlijk gebruikt woord. Er staat: ‘Te dien tijde hief Jezus aan en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en

der aarde, dat Gij deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, doch aan kinderkens geopenbaard; ja Vader, want alzoo is het een welbehagen geweest voor U.' Men suggereert dan dat God sommige mensen wijs en verstandig heeft gemaakt op grond van een eeuwig besluit om ze de dingen van het Koninkrijk der hemelen te verbergen. Notabene, terwijl Jezus elders zegt 'Als ge niet wordt als een kindeke, gij zult het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan'. Inderdaad het is des Vaders welbehagen geweest om deze dingen van het koninkrijk der hemelen aan kinderkens te openbaren. Gode zij dank!, tevens een aansporing voor wijzen en verstandigen om zich te bekeren.

Artikel 16

Die het levend geloof in Christus, of het zeker vertrouwen des harten, den vrede der consciëntie, de betrachtting van de kinderlijke gehoorzaamheid, den roem in God door Christus in zich nog niet krachtiglijk gevoelen en nochtans de middelen gebruiken, door welke God beloofd heeft deze dingen in ons te werken, die moeten niet mismoedig worden, wanneer zij van de verwerping horen gewagen noch zichzelf onder de verworpenen rekenen, maar in het waarnemen der middelen vlijtig voortgaan, naar den tijd van overvloediger genade vuriglijk verlangen en dien met eerbieding en ootmoedigheid verwachten. Veel minder behoren voor deze leer van de Verwerping verschrikt te worden degenen die ernstiglijk begeren zich tot God te bekeren, Hem alleen te behagen en van het lichaam des doods verlost te worden en nochtans in de weg der godzaligheid en des geloofs zoover nog niet kunnen komen, als zij wel wilden: gemerkt de barmhartige God beloofd heeft, dat Hij het rokende vlas niet zal uitblusschen en het gekrookte riet niet zal verbreken. Maar deze leer is met recht schrikkelijk voor degenen, die God en Christus den Zaligmaker niet achtende, zichzelf aan de zorgvuldigheden der wereld en aan de wellusten des vleesches geheel hebben overgegeven, zoo lang zij zich met ernst tot God niet bekeren.

Wat dit artikel betreft, kan ik verwijzen naar het reeds gezegde onder artikel 12 en 13. Hier komen er alleen nog bij de mensen, die van de Verwerping van eeuwigheid horen gewagen en dodelijk bevreesd zijn, dat zij wel eens konden zijn onder die van eeuwigheid verworpenen. Dezen tracht men gerust te stellen. Men slaagt hierin natuurlijk niet

omdat ze verwezen worden naar tekenen in zichzelf. Alleen de verwijzing naar de barmhartige God die beloofd heeft 'dat Hij het rokende vlas niet zal uitblussen en het gekrookte riet niet zal verbreken' kan die verontruste mensen rust geven. Maar dan heeft men hen verwezen naar den barmhartigen God zoals die in de H. Schrift geopenbaard is en niet naar de God van het verschrikkelijk decreet.

Artikel 17

Nademaal wij van den wil Gods uit Zijn woord moeten oordelen hetwelk getuigt, dat de kinderen der gelovigen heilig zijn, niet van nature maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hunne ouderen begrepen zijn, zo moeten de Godzalige ouders niet twifelen aan de Verkiezing en zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt. Gen.17:7, Hand.2:39, 1 Cor.7:14.

Om deze troost te kunnen geloven moeten natuurlijk de Godzalige ouders zelf allereerst niet twifelen aan eigen verkiezing en we hebben er op gewezen hoe men langs de weg, die art. 12 en 13 daarvoor aangeeft, nooit tot zekerheid kan komen. Ten tweede: de kracht van het genadeverbond wordt hier in het spel gebracht om aan de verkiezing en zaligheid der jonggestorven kinderen te kunnen geloven. **Men is geneigd te vragen: tot welke leeftijd is de kracht van het genadeverbond toereikend om een mens te doen geloven in eigen verkiezing en die van zijn kinderen?** Wanneer verwezen wordt naar Genesis 17 vers 7, dan lezen we daar: 'En Ik zal mijn verbond oprichten tussen Mij en u, en tussen uw zaad na U in hunne geslachten tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God en uw zaad na u'. Wij vragen: geldt dit woord dan alleen om zekerheid te kunnen hebben aangaande het lot der kinderen? Gelooft men God op Zijn Woord? welnu dit woord geldt zowel U als uw kinderen. Dat staat hier duidelijk evenals dit staat in de andere Schriftplaats waarheen men verwijst, Hand.2:39: 'Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen die verre zijn, zovelen als de Heere, onze God, er toe roepen zal'. Dit laatste dus nog zelfs verder reikend dan u en uw kinderen. Gelooft men dit niet alleen voor de kinderen, maar ook voor de ouders, zoals het hier staat? Gelooft men dus in het verbond als een verkiezende daad van God, dan had men die verwijzing naar de kracht van het genadeverbond bij art.12 niet moeten vergeten. Nu komt ze te laat om nog indruk te maken op hen, die blijkens het besluit van de Dordtse Synode, toegevoegd aan de D.L., verontrust zijn door de schampere

opmerking dat ‘vele onnozele kinderen der gelovigen van de borsten der moeders worden afgerukt en op tyrannieke wijze in het helse vuur geworpen.’

Artikel 18

Tegen degenen, die over deze genade der onverdiende Verkiezing en de gestrengheid der rechtvaardige Verwerping murmureren, stellen wij deze spreuk van den Apostel: ‘O mensch, wie zijt gij, die tegen God antwoordt? Rom 9:20. En deze van onzen Zaligmaker : ‘is het mij niet geoorloofd te doen met het mijne, wat ik wil?’ Matth.20:15. Wij daarentegen deze verborgenheden met een Godvruchtige eerbieding aanbiddende, roepen uit met den Apostel: ‘O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordelen, en onnaspeurlijk Zijne wegen, want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven en het zal hem wedervergouden worden? Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid, Amen’ Rom. 11: 33—36

Wanneer de bedoeling hiervan is enkele ‘spreuken’ te stellen tegen degenen die over deze genade der onverdiende Verkiezing en gestrengheid der rechtvaardige Verwerping zoals deze in de voorafgaande artikelen zijn geformuleerd murmureren, dan hoor ik natuurlijk bij diegenen. Uitdrukkelijk verzeker ik echter wel te geloven in de genade der onverdiende verkiezing en de gestrengheid der rechtvaardige verwerping, **zoals de H. Schrift deze leert**. Maar goed, ik murmureer tegen de formuleringen der Dordtse leerregels. En mij wordt de spreuk voorgehouden: ‘O mensch, wie zijt gij, die tegen God antwoordt’ (Rom.9:20). Dan antwoord ik op deze vraag, gesteld door de vaders der Dordtse Synode: ik ben een mens die van harte ja en amen zeg op wat Paulus in Romeinen 9—11 over de verkiezing en verwerping leert en wat daarover in de rest van de H.Schrift staat geschreven. En juist daarom moet ik murmureren tegen de D.L. In dit systeem past geen ‘toorn Gods’. Hoe zou God toornen tegen wat Hij van eeuwigheid heeft gewild? In eeuwigheid maakt Hij een besluit en daarin wordt Hij opeens toornig op wat Hijzelf van eeuwigheid heeft verworpen!

En wat het woord van onzen Zaligmaker betreft: ‘Is het mij niet geoorloofd te doen met het mijne, wat ik wil?’ Daarop zeg ik ook van harte ja, **immers deze Zaligmaker gebruikt dit woord om Zijn houding te verdedigen tegenover morrende mensen, die niet begrijpen hoe God onverdiend genade schenkt aan hen, die ter elfder ure geroepen worden in de wijngaard te arbeiden. Te verdedigen tegenover mensen tot wie Hij moest zeggen: ‘of is uw oog boos, omdat ik goed ben?’ Dit is het tweede deel van de door de vaders half aangehaalde tekst ! En dat is precies het omgekeerde van te murmureren tegen een decretum horribile, een verschrikkelijk besluit! Zij murmureren tegen onverdiende genadebetoning, en dat doe ik juist niet! Ik murmureer tegen een systeem waarin van eeuwigheid af geen plaats is voor genadebetoon aan een groot gedeelte der mensen.** En als tenslotte dan het prachtige woord uit Romeinen 11 wordt aangehaald — hierboven afgedrukt, ingeleid met een zin van de opstellers der D.L. als deze: ‘wij daarentegen deze verborgenheden met een godvruchtige eerbieding aanbidde, roepen uit met den Apostel’ enz, dan moet ik helaas voor de zoveelste maal vast stellen dat een aangehaalde tekst niet past op wat er in de D.L. wordt geleerd. Immers met deze leer voor ogen zijn Gods oordelen helemaal niet ondoorgrondelijk en zijn Gods wegen helemaal niet onnaspeurlijk. Alleen de namen van de uitverkorenen en der verworpenen zijn onbekend. En men weet over de Raad des Heeren te spreken alsof men Hem **wel** tot raadsman is geweest. Men weet immers zelfs van een logische volgorde van eeuwige goddelijke besluiten. De D.L. zijn infralapsarisch, dat wil zeggen dat men de besluiten Gods van eeuwigheid in de volgende logische volgorde plaatst: eerst het besluit aangaande de schepping en val van de mens daarna het besluit van de verkiezing en verwerping.

En wat de ‘diepten van rijkdom’ waarover Paulus jubelt, betreft: vergeet niet dat hij deze uitroep onmiddellijk laat volgen op de woorden: ‘want God heeft hen **allen** onder de ongehoorzaamheid besloten om zich over hen **allen** te ontfermen’ (vers 32). En daarop sluit ook aan de lofprijzing: ‘want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen, Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid! Amen’.

WAT LEERT DE H. SCHRIFT OVER VERKIEZING EN VERWERPING ?

“Jacob heb Ik liefgehad —“

Wanneer we ons nu zetten om in grote trekken na te tekenen wat de Schrift leert, dan is dit toch voor alles duidelijk, dat de woorden verkiezing, verkiezen, uitverkiezen, in het Oude Testament gebruikt worden in verband met het volk Israël en wat het Nieuwe Testament betreft, niet los van het volk Israël worden gebruikt. Tot in Romeinen 9—11 toe speelt Israël de hoofdrol in het verkiezend handelen van God en komt tot uitdrukking, dat God trouw is aan Zijn Woord tot Abraham gesproken: ‘in u zullen alle volken des aardrijks gezegend worden.’ Of om beeldspraak te bezigen ontleend aan Romeinen 11, waar Paulus schrijft ‘Ik spreek tot u heidenen. Indien nu enkele van de takken weggebroken zijn en gij als wilde loot daartussen geënt zijt en aan de saprijken wortel van den olijf hebt deel gekregen, beroem u dan niet tegen de takken! Indien gij er u tegen beroemt — niet gij draagt de wortel, maar de wortel draagt u ‘ (vers 13a, 17, 18). Met andere woorden we raken nooit verzeild in de onbestemde sfeer van ‘een zekere menigte mensen, niet beter of waardiger zijnde dan anderen’ (artikel 7) of van ‘enige zekere personen, uit de gemene menigte der zondaren’ (artikel 10), maar we worden bepaald bij de historie van Gods verkiezend handelen met en in Israël, totdat de bij uitstek ‘Uitverkorene Gods’ verschijnt, die Gods verkiezend handelen uitbreidt en door al Zijn apostelen laat uitbreiden tot al die volken, welke in Abraham naar Gods belofte zouden worden gezegend. De gemeente ontstaat, een ‘uitverkorene Vrouwe’, waarvan Israël het uitverkoren volk, toch altijd de wortel blijft die de op deze stam geënte takken (loten) draagt. Wij zijn — ‘tot u heidenen spreek ik’ — in Gods verkiezend handelen begrepen ‘tot de volheid der heidenen binnengaat’, om dan te bemerken, dat we nog altijd zijn geënt op de stam van het door God uitverkoren volk, welks gedeeltelijke verwerping de verzoening der wereld betekende, en welks aanneming ‘leven uit de doden zal zijn’. Wie het woord verkiezing en de daarmee samenhangende woorden in het O.T. op de voet volgt — er zijn een goede honderd plaatsen alleen al in het O.T. — zal zonder uitzondering worden bepaald bij het verkiezend handelen van God met en in Israël. Een aanhaling, wat het gehele volk betreft, geef ik hier uit Deuteronomium 7:6—7: ‘Want gij zijt een volk, dat den Heere uw God heilig is: U heeft de Heere, uw God, uit alle volken op den aardbodem uitverkoren om Zijn eigen volk te zijn.

Niet omdat gij talrijker waart dan eenig ander volk, heeft de Heere zich aan U verbonden en u uitverkoren: veeleer zijt gij het kleinste van alle volken. Maar omdat de Heere u liefhad — ‘. Israël is dus het uitverkoren volk, maar er is ook verkiezing in Israël. **Elk werk, elke dienst, van de leviet af tot de koning toe, dat men verricht op het terrein van het openbaringsleven wordt gezien als vrucht van verkiezing. Zo heeft de verkiezing niet de enkeling op het oog als zodanig, maar in die enkeling, hetzij priester of koning enz, het gehele volk.** Door de uitverkiezing wordt een volk te midden van de volkeren en een enkeling te midden van zijn volk wel apart gesteld, **maar met een taak die weer het grotere geheel omvat.** Israël is verkoren met het oog op alle andere volken. Israël wordt genomen en geheiligd om getuige te zijn. Zo is Jeremia b.v. ‘tot een profeet der volkeren gesteld’ en, om over te grijpen naar het N.T., Paulus ‘een uitverkoren werktuig om Mijn naam te brengen voor heidenen en koningen en kinderen Israëls’ (Hand.9:19) en zegt een Petrus: ‘Gij weet dat God van den aanvang af mij onder u heeft verkoren, opdat door mijn mond de heidenen het woord van het Evangelie zouden horen en geloven’ (Hand.15:7). Samenvattend zou men over het O.T. kunnen zeggen, dat alle plaatsen, waar van verkiezing wordt gerept, spreken van een verkiezend handelen van God met en in Israël, opwellend uit vrije—eeuwige liefde (Jer.31:3) en tot dienstneming in het openbaringsleven ten bate van een groter geheel.

De bij uitstek Uitverkorene en Zijn uitverkoren discipelen

De verkiezing tot dienstname in het openbaringsleven kunnen we ook aflezen in het Nieuwe Testament. Het gaat, om het zo eens te zeggen in het N.T. om een zelfde soort verkiezing. Het woord verkiezen wordt in de Evangeliën doorgaans gebruikt voor de verkiezing der apostelen. Typerend zijn de woorden van de Heiland: ‘Niet gij hebt mij, maar Ik heb u uitgekozen opdat gij zoudt heengaan en vrucht dragen en uwe vrucht zou blijven, opdat de Vader u alles geve, wat gij Hem bidt in mijnen naam’ (Joh.16:16). Deze verkiezing tot dienst in het openbaringsleven is zo allesbeheersend, dat dit juist het raadsel uitmaakt van de verkiezing van Judas. Jezus spreekt er van met deze woorden: ‘Heb Ik niet u twaalven uitgekozen? En een van u is een duivel’, waarop Johannes laat volgen: ‘Hij bedoelde Judas, den zoon van Iskariot; want die zou Hem verraden, één uit de twaalven’ (Job. 6: 70,71). Jezus is echter niet ten overstaan van Judas degene die zich heeft bedrogen, want in vers 64 lezen we: ‘Jezus wist van den beginne, wie het waren, die niet geloofden en wie het was, die Hem verraden zou’. Hierbij sluit zich aan wat we lezen in Job 13:18: ‘Ik spreek niet van u allen; Ik weet wie Ik heb

uitgekozen; maar het Schriftwoord moet vervuld worden: Die mijn brood eet, heeft zijn hiel tegen mij opgeheven. Ook de verkiezing van Judas geschiedde dus niet per vergissing maar naar wat in Psalm 41 vers 10 geschreven stond. En uit het verband met het voorafgaande, de voetwassing met de toepassing, indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij als gij ze doet, blijkt dat Jezus hierbij Judas uitsluit met ‘Ik spreek niet van u allen; Ik weet wie Ik heb uitverkoren.’ De betekenis is: de Heer heeft allen uitverkoren, maar Hij spreekt hier niet van allen omdat Hij Judas als verrader kent. Wie het echter zou willen verklaren als: ‘Ik spreek niet van u allen, Ik weet wie Ik heb uitverkoren en van hen spreek Ik niet, van Judas spreek Ik, hem heb Ik dus niet uitverkoren’, die voegt iets aan de tekst toe wat er niet staat. **Neen, ook Judas is uitverkoren, namelijk in de bijbelse zin van dat woord dat hij, zij het dan een negatieve, rol te vervullen heeft in het openbaringsleven.** Deze Schriftplaats vormt voor sommigen het uitgangspunt om te gaan spreken van twee soorten uitverkiezing: een algemene (niet ter zaligheid) en een particuliere (wel ter zaligheid). Op de eerste lijn zou dan b.v. ook staan een Koning Saul en anderen, die na eerst verkoren te zijn, weer verworpen werden. Maar met deze onderscheiding, die we nergens in de H.Schrift aantreffen, loopt men hopeloos vast. Een voorbeeld: de verkiezing van Israël kan men toch niet noemen een algemene verkiezing, waardoor slechts een tijdelijke genade-betrekking tussen God en dit volk moet worden aangenomen. Noemt men het een bijzondere, particuliere verkiezing, dan zouden alle Israëlieten van eeuwigheid tot zaligheid zijn verkoren! Ik bedoel met dit alles te zeggen; **laat men zich toch eenvoudig houden aan wat geschreven staat en met wat geschreven staat zijn we in het N.T. op dezelfde lijn die we reeds in het O.T. aantreffen: uitverkoren tot dienst in het openbaringsleven, afgezonderd ten bate van een groter geheel.**

“Opdat wij zouden zijn tot lof Zijner heerlijkheid — “

Vervolgen we onze weg door de Handelingen der Apostelen dan blijkt het woord daar gebezigd te worden **voor het kiezen van bepaalde ambtsdragers** (1:24, 6:5, 15:22-25) of **in verband met de verkiezing van het volk Israël** (13:17) en met Petrus, wiens woord we zoëven al aanhaalden. Wanneer we dan verder in de brieven lezen, slaat het uitverkoren zijn op de gemeente (b.v. 1 Cor.1:27-29), dwaas, zwak, onaanzienlijk, veracht, niets zijnde, maar door God uitverkoren **om wijzen en sterken te beschamen en om aan wat-wel-iets-is zijn kracht**

te ontnemen. Welk een taak in het openbaringsleven! Het is een uitverkoren zijn zoals Efeze 1 duidelijk zegt: ‘in Hem uitverkoren vóór de grondlegging der wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor zijn aangezicht’; (vers 4b) en ‘opdat wij zouden zijn tot lof van Zijn heerlijkheid’ (vers 12). **Het doel der uitverkiezing is dus omschreven als verantwoordelijke roeping tot een Gode gewijden wandel.** ‘Doet dan aan, als door God uitverkorene heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld’ (Col.2:12). En aan Timothëus schrijft Paulus: — ‘naar mijn Evangelie, in dienst waarvan ik als een misdadiger zelfs gevangenschap heb te lijden. Maar het woord van God is niet in gevangenschap. Om deze reden wil ik alles verdragen om de uitverkorenen, opdat ook zij het heil in Christus verkrijgen met eeuwige heerlijkheid.’ (2 Tim.2:9,10). U hoort hoe ver Paulus verwijderd is met deze uitspraak van het ‘uitverkoren tot zaligheid’, anders behoefde hij niet gevangenschap te lijden voor uitverkorenen, opdat zij ook het heil in Christus verkrijgen met eeuwige heerlijkheid.

Wanneer we nu het woord uitverkorenen verder op de voet volgen, dan bemerken we, dat de gemeente en de enkeling in de gemeente in het oog worden gevat met hun taak, die ze hebben in deze wereld. Zo wijzen de bekende woorden na de gelijkenis van het koninklijk bruiloftsmaal (Matth. 22:1-14) ‘want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren’, in hun verband gelezen, naar de taak waartoe men geroepen wordt in het openbaringsleven. Daarop slaat de gelijkenis die Jezus even eerder uitsprak, van de twee zonen (Matth.21:28-32), daarop slaat ook de daarmee verbonden gelijkenis van de onrechtvaardige pachters (21:33-46) met zijn scherpe woorden: ‘daarom Ik zeg u, dat het Koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden en het zal gegeven worden aan een volk, dat de vruchten er van opbrengt’ (vers 43) en daarmee hangt ook de gelijkenis van het koninklijk bruiloftsmaal samen, waarin wordt getekend hoe vele genodigden onder allerlei verontschuldigen niet komen en zich zelfs vergrijpen aan de boodschappers, waardoor ze als straf worden verdelgd en hun stad in brand gestoken wordt. En waarin verder wordt getekend hoe anderen - na het gericht over het Joodse volk dus - uit andere volken worden geroepen van overal vandaan. Maar hoe staat het nu met hun uitverkoren zijn, met hun gehoorzaamheid t.o.v. deze goddelijke uitnodiging? In een hunner wordt getekend degene, die wel kwam maar zonder bruiloftskleed, die meende in zijn alledaagse plunje te kunnen komen. Maar dan is hij er glad naast, want uitverkoren zijn sluit in zich het dragen van een feestkleed, het is immers ‘tot heiliging en gehoorzaamheid des geloofs’? Velen zijn geroepen maar weinigen

uitverkoren. Hier worden dus wel tegenover elkaar gesteld roeping en verkiezing. Maar niet zo dat men er de gevolgtrekking uit mag maken, dat velen geroepen zijn geworden en deze 'uitwendige roeping' niet hebben aangenomen. Want er staat in de grondtekst niet, dat velen geroepen zijn geworden. Er staat ze zijn geroepen. Ze zijn ook gekomen, maar hebben hun alledaagse kleren aangehouden, ze zijn in heiliging in de dienst van het Koninkrijk gruwelijk te kort geschoten.

In al deze plaatsen staat het verkoren zijn in de levende stroom der geschiedenis. Men wordt er door geroepen tot beslissing en verantwoording. Als alles, wat met Gods handelen samenhangt, stamt de verkiezing uit de eeuwigheid, maar ze is daarmee niet een soort fatum. De zenuw van de gelijkenissen is veel meer deze: dat men ook anders kan dan de uitnodiging afslaan of in een onbehoorlijk kled verschijnen.

In Christus uitverkoren vóór de grondlegging der wereld.

Tot nog toe hebben we voornamelijk aandacht geschonken aan de vraag wie de verkiezing gold en waartoe ze de uitverkorenen verloor. Bezien we nu de daarvoor in aanmerking komende teksten eens van uit het gezichtspunt: vanwaar de verkiezing stamt?!

De verkiezing geschiedt door 'de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus' (Ef.1:3). En 'Hij heeft ons immers in Hem (Christus) uitverkoren vóór de grondlegging der wereld.' (vers 4). 'In liefde heeft Hij ons tevoren er toe bestemd als zonen van Hem te worden aangenomen door Jezus Christus naar het welbehagen van zijnen wil, tot lof van de heerlijkheid zijner genade, waarmede Hij ons begenadigd heeft in den Geliefde.' (vers 5-6). God heeft ons 'het geheimenis van zijnen wil doen kennen, in overeenstemming met het welbehagen, dat Hij zich in Hem had voorgenomen, om ter voorbereiding van de volheid der tijden, al wat in de hemelen en op de aarde is onder één hoofd, dat is Christus, samen te vatten (vs.10). Er is dus geen een of andere verborgene wil meer, maar de gemeente **kent** het geheimenis van Zijn wil. En dat is een **heilgeheim!** In Christus hebben "wij ook het erfdeel ontvangen waartoe wij bestemd waren krachtens het voornemen van Hem, die in alles werkt naar de raad van zijnen wil (vers 11). Paulus blik met de gemeente op naar de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus. Hij ziet hoe deze God al vóór de grondlegging der wereld de gemeente heeft verkoren. Zijn heilswil van eeuwigheid brengt Hij ten uitvoer. Wanneer we in deze gedachtengang ook Romeinen 8:28-30 betrekken, hoewel er met zovele

woorden niet sprake is van verkiezing, maar van een “volgens zijn voornemen geroepen zijn” – wat geheel past in onze beschouwing van de verkiezing waarbij verkiezing en roeping twee zijden van één medaille zijn – dan lezen we dat Paulus dit “geroepen zijn” (vers 28b) gaat stellen in het volgende verband: “Want die Hij te voren gekend heeft, heeft Hij ook bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen, en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd, en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt”. We blikken van uit onze roeping op naar de eeuwigheidsgrond waarin deze berust n.l.: “het te voren kennen” en “het te voren bestemmen tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons”. En deze van God gewilde bestemming der gemeente rust op zichzelf weer in de bestemming: “opdat Hij (Christus) de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen” of om hier even Paulus’woord uit Efeze 1:13 bij te halen: “om ter voorbereiding van de volheid der tijden, al wat in de hemelen en op de aarde is onder één hoofd, dat is Christus, samen te vatten”. **Christus zal zijn gemeente hebben, dat is de alomvattende bestemming ! Een gemeente door God geroepen, gerechtvaardigd, tenslotte ook verheerlijkt.** En dan gaat Paulus verder met aan de gemeente te schrijven: “wat zullen wij dan van deze dingen zeggen? Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn? Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken? Wie zal uitverkorenen Gods beschuldigen?” Zo spreekt deze apostel dan de **gehele** gemeente aan. Evenals de apostel Johannes dit ook doet in de aanhef van zijn tweede zendbrief met: “De oudste aan de uitverkoren vrouw en haar kinderen”. En zoals Petrus dit doet in zijn eerste zendbrief 1:1.

Hoeksteen en steen des aanstoets

“Petrus een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen die in de verstrooiing zijn in Pontus, Galatië, Cappadocië, Asia, Bythinië, de uitverkorenen naar de voorkennis van God, den Vader, in heiliging des Geestes, tot gehoorzaamheid en besprenging met het bloed van Jezus Christus”. Ook hier zien we dat de verkiezing gegrond is in de voorkennis van God, de Vader, dat ze voltrokken wordt in heiliging des Geestes en voert tot gehoorzaamheid des Nieuwen Verbonds. Van Christus wordt in vers 20 gezegd: “Hij was van te voren gekend, vóór de grondlegging der wereld, doch is bij het einde der tijden geopenbaard ter wille van u, die door Hem gelooft in God, die Hem opgewekt heeft uit de doden en hem

heerlijkheid gegeven, zodat uw geloof tevens hoop op God is” (21). In hoofdstuk 2 wordt dit gegeven nader uitgewerkt in vers 4-10.

Christus de door God uitverkoren en kostbare hoeksteen van de tempel, de gemeente wordt door Hem tot tempel en offerbrengende priesterschap, een uitverkoren geslacht, een koninklijke priesterschap, een heilige natie, een volk Gode ten eigendom om de grote daden te verkondigen van Hem die haar uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht.

Ook hier weer de verbinding tot dienst in het openbaringsleven. Het is de taak van de verkoren gemeente **om de grote daden Gods te verkondigen.** Maar Christus is ook een steen des aanstoets en een rots der ergernis voor hen, die zich daaraan, in hunne ongehoorzaamheid aan het woord stoten, waartoe zij ook bestemd zijn (vers 7b). Hier gaat het om dat deel van Israël dat door ongeloof ten val is gekomen. Christus, die gesteld is tot een val en opstanding van velen in Israël, hebben ze verworpen door ongehoorzaamheid aan het woord. Ze stoten zich aan deze steen des aanstoets, laten zich niet als levende stenen gebruiken voor den bouw van een geestelijk huis, waarvan Christus de hoeksteen is en dan is men bestemd tot de val. Want Christus is of tot een opstanding of tot een val.

Volgens de D.L. valt er niets meer te vallen ten overstaan van Christus, immers God heeft van eeuwigheid besloten de niet-uitverkorenen ‘in de gemene ellende te laten’ waarin ze sinds Adams val liggen.

Of Petrus de gedachtengang van Paulus heeft gekend van een gedeeltelijke en tijdelijke verharding van Israël tot de volheid der heidenen zou in zijn gegaan?

Zo leren al deze plaatsen, dat **de verkiezing nergens een soort fatum is, maar dat ze rust in de eeuwige heilswil van God, belichaamd is in Christus, dat ze samengaat met verantwoordelijkheid en beslissing, ja juist daartoe oproept.** Ze blijft enerzijds verankerd in de eeuwige liefde van God, terwijl ze anderzijds functioneel historisch is. De verkoren gemeente functioneert in dienst van God tot heil van allen die Christus nog niet kennen of, aanvankelijk verworpen hebben, zoals een deel van de Joden. Hiermee zijn we gekomen bij de drie befaamde hoofdstukken uit de Romeinen brief.

Paulus, een uitverkoren werktuig, over verkiezing en verwerping

Romeinen 9, 10 en 11 ! Deze hoofdstukken houden onze gedachten binnen de historie, de heilshistorie, waarbij de plaats van Israël en de heidenvolkeren in het geding is. Paulus heeft grote smart en voortdurend hartzeer over de positie waarin Israël verkeert. Ze zijn toch het uitverkoren volk Gods. Immers ‘hunner is de aanneming tot zonen en de heerlijkheid, en de verbonden en de wetgeving en de eredienst en de beloften; hunner zijn de vaders en uit hen is, wat het vleesch betreft, de Christus –’ (9:3-4). Maar Paulus ziet niets van dat uitverkoren zijn bij het volk als geheel in de zeer recente geschiedenis. Door de verwerping van de Christus zijn ze buiten de stroom der godsopenbaring komen te staan. Maar, zo verzekert hij ‘het is niet mogelijk dat het woord Gods vervallen zou zijn’ (vers 6).

Maar hoe staan de zaken dan: ‘niet allen die van Israël afstammen, zijn Israël’ (vers 7). De verkiezing wortelt niet in een bepaalde bloedlinie maar in de belofte van God t.o.v. Abraham, Izaäk en Jacob. Niet Abraham heeft kinderen Gods voortgebracht, maar Gods belofte heeft uit zijn geslacht kinderen verwekt. De apostel illustreert dit met de daad Gods t.o.v. Jacob en Ezau, vers 11-13: ‘want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan – opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep – werd tot haar (Rebekka) gezegd: de oudste zal de jongste dienstbaar zijn, gelijk geschreven staat: Jacob heb Ik liefgehad, maar Ezau heb ik gehaat’. God heeft vrijmachtig Jacob, die na zijn broer werd geboren, verkoren boven de eerstgeboren Ezau. De eerstgeboorte wordt achtergesteld. Wat in vers 12 en 13 staat blijkt uit de geschiedenis van Jacob en Ezau, namelijk: de lijn der godsopenbaring loopt over Jacob. Het ‘liefhebben’ en ‘haten’ heeft de betekenis van bevoorrechten en achterstellen. Het ‘gelijk geschreven staat’ is illustratie bij ‘de oudste zal de jongste dienstbaar zijn’. Wat het woordgebruik ‘haten’ betreft, vergelijk daarmee het bekende woord van Jezus uit Lucas 14:26 ‘Indien iemand tot Mij komt en niet haat zijn eigen vader en moeder, vrouw, kinderen, broeders en zusters, die kan mijn discipel niet zijn’. Hatens kan hier niet zijn met vijandschap vervuld zijn, maar bij alle liefde, die we volgens Gods geboden aan die allen verschuldigd zijn, moeten we hen toch achterstellen bij Christus. Deze uitleg klopt ook met het vervolg dat over Israël en de heidenen handelt. Ezau is vertegenwoordiger van de heidenen, Jacob die van het volk Israël. Zoals Ezau achter gesteld is bij Jacob, zo zijn de machtige volkeren der heidenen achter gesteld bij Israël. De openbaring Gods is dit volk ten deel

gevallen. Als we dan nog bedenken, dat vers 12 een aanhaling is van Gen.25:23, dat als geheel luidt ‘en de Heere zeide tot haar (Rebekka): twee volken zijn in uw schoot, en twee natiën zullen zich scheiden uit uw lichaam; de ene natie zal sterker zijn dan de andere en de oudste zal den jongste dienstbaar wezen’, dan is het toch wel duidelijk, **dat we bij den uitleg ook in volkeren moeten denken en niet in individuen.**

Gods Vrijmacht

We keren terug naar Rom.9:14-29. Het is in wezen een vrijmachtige daad van God om Jacob te kiezen en over hem de lijn der godsopenbaring te laten lopen. God is vrij te kiezen en te verwerpen welk volk hij wil. Dit blijkt wel uit de geschiedenis van Israël in Egypte. Op Gods ontferming kan een mens geen enkel recht doen gelden. Hij gaat zijn vrijmachtige weg door de historie. Hier moet de mens deemoedig het hoofd buigen. En wanneer de mens dat gedaan heeft, zal hij, straks lezend in hoofdstuk 11, verwonderd en dankbaar opzien tot God, **Wiens ontferming zo ruim blijkt te zijn, dat Hij allen – Israël en de volkeren – ‘onder de ongehoorzaamheid heeft besloten om zich over allen te ontfermen’** (11:32). Maar hier gaat het dan om de vrijmacht Gods, waartegen een mens niets heeft in te brengen. Mozes kreeg dat al te horen na de geschiedenis van de dans om het gouden kalf, waarbij Israël het pas gesloten verbond al had verbroken, en de Farao krijgt het te voelen en zijn volk ook, wanneer ze zich tegen Gods bedoelingen met Israël verzetten.

U begrijpt, dat het gehele betoog van Paulus niet anders te zien is dan tegen de achtergrond van Gods verkiezend handelen in de geschiedenis. Het beeld van de boetseerder en dat van de pottenbakker illustreren, dat God de vrije beschikking heeft over het leem, om uit dezelfde klomp een voorwerp te vervaardigen tot eervol en het andere tot onaanzienlijk gebruik. In deze vergelijking is dus sprake van een boetseerder en pottenbakker, die zijn werk doet met reeds voorhanden materiaal van menselijke natuur en geschiedenis en dat bestemd tot hogere en lagere doeleinden. Wanneer God dan zo zou handelen, welk mens zou Hem dan tegenspreken! Maar dan gaat de apostel in vers 22 over tot wat God werkelijk heeft gedaan: ‘en als God nu, zijnen toorn willende toonen en zijne kracht bekend maken, de voorwerpen des toorns, die ten verderve toebereid waren, met veel lankmoedigheid verdragen heeft – ‘ wat, zo kunnen we er dan bij denken, wat kan een mens dan nog voor bezwaren opperen. God handelt in werkelijkheid niet met de willekeur van een pottenbakker. Hij handelt in de openbaringen van Zijn

toorn lankmoedig tegenover de vaten des toorns en genadig tegenover de voorwerpen van ontferming. Wat Paulus hier leert is dat God in zijn wereldgerichten mensen en volkeren door verharding tot ondergang brengt, maar niet dan na voorafgaande bemoeienis zijner liefde. Lees Exodus 5-9! (Ex.5:2 vv.7:3, 13, 14, 8:8, 12-15, 30-32, 9:34-35, 10:27, 11:10). **En die gerichten zijn niet een zelfstandig laatste doel van zijn wegen, maar Hij weet ze dienstbaar te maken aan de uitvoering van zijn gedachten des vredes. De verharding is dienend middel voor de begunadiging:** ‘Juist om den rijkdom zijner heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid (vers 23), en ‘dat zijn wij, die Hij geroepen heeft, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de heidenen’ (vers 24). Hierop volgt dan het citaat uit Hosea: ‘Ik zal niet-mijn-volk noemen mijn volk en de niet-geliefde: geliefde. En het zal geschieden ter plaatse waar tot hen gezegd was ‘gij zijt mijn volk niet, daar zullen zij genoemd worden zonen des levenden Gods’ (vers 25-26). En de daarop volgende citaten uit Jesaja onderstrepen het ‘overschot uit het volk Israël, dat behouden zal worden’ (vers 27-29). Van het andere deel van Israël geldt het woord door Jezus eens gesproken: ‘daarom zeg Ik ulieden, dat het Koninkrijk Gods van u weggenomen zal worden en aan een ander volk gegeven, dat zijne vruchten voortbrengt’. **Het citaat uit Hosea moge nog eens aantonen, dat het hier niet gaat om een eeuwige noodlotsbestemming, maar dat het gaat om hun rol in de geschiedenis der Godsopenbaring.** Want het niet-mijn-volk, dat is Ezau en de heidenvolkeren, wordt mijn-volk genoemd. En in deze hoofdstukken betekent de verwerping van Israël tevens het heil van de heidenen en het heil van de heidenen moet weer de jaloersheid opwekken van het verworpen Israël en aldus zal gans Israël behouden worden (11:26).

Ongeloof doet Israël vallen

Ik trok even de lijn door tot hoofdstuk elf, maar we zijn nog bij 9:30, waar een passage begint, die doorloopt tot 10:20, waar Paulus nagaat wat de oorzaak is van Israëls val, namelijk zijn ongeloof! De heidenen, die geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtigheid verkregen namelijk gerechtigheid, die uit het geloof is, doch Israël, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, heeft die wet niet bereikt. Waarom niet? Omdat het hierbij niet uitging van geloof maar van vermeende werken (vers 30-32a). In een ijver zonder verstand hebben zij zich niet aan de gerechtigheid Gods onderworpen. We kunnen voor ons doel, namelijk om te zien wat Paulus leert over verkiezing en verwerping, met grote stappen door hoofdstuk 10 heen, want dit hoofdstuk meet breed uit, dat het

ongeloof van Israël dit volk nu achtergesteld heeft bij de heidenen. Vergelijk de citaten aan het eind van dit hoofdstuk: “Ik zal u naijverig maken op wat geen volk is, toornig op een onverstandig volk”, en “Ik ben gevonden door wie Mij niet zochten, Ik ben openbaar geworden aan wie naar Mij niet vroegen”, en “maar van Israël zegt Hij: den gansen dag heb Ik mijn handen uitgestrekt naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk”.

De verwerping van Israël, niet in allen dele en niet voor altijd

Hiermee zijn we gekomen bij hoofdstuk 11. Dit begint met de vraag: God heeft zijn volk toch niet verstoten? Volstrekt niet antwoordt Paulus, want hijzelf en nog een groep anderen, evenals in de tijd van Elia, hebben hun knie voor de Baal niet gebogen (vers 5). “Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel gelaten naar de verkiezing der genade” (vers 7). “Hetgeen Israël najaagt heeft het niet verkregen, maar een uitverkoren deel heeft het verkregen en de overigen zijn verhard”. Dit wordt weer met aanhalingen uit het O.T. toegelicht (vers 8-10). En nu krijgen we het allerbelangrijkste gedeelte van Paulus’ betoog. Van het begin af heeft hij hierop al aangestuurd, het punt in het heden van Israël en de heidenvolkeren van waaruit hij nu ziet naar de toekomst van beiden.

Vers 11: “Zij zijn toch niet zo gestruikeld, dat zij vallen moesten? Integendeel! Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen om hen tot naijver op te wekken. Betekent nu hun val rijkdom voor de wereld en hunne onvoltalligheid rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hunne volheid!” (vers 12). Paulus ziet in Israëls val en verwerping de heilshistorische betekenis voor de heidenen, vgl. ook vers 15: “want indien hunne verwerping de verzoening der wereld is, wat zal hun aanneming anders wezen dan “leven uit de doden”. Een aanduiding voor de Messiaanse eindtijd. In beide verzen ziet de apostel over de momentele toestand waarin Israël verkeert heen naar de toekomst, waarin het weer een rol, maar dan een positieve rol zal spelen. De “verzoening voor de wereld” wordt dan zelfs “leven uit de doden”. En nu gaat hij een beeld gebruiken hetwelk illustreert, dat de verwerping van Israël slechts tijdelijk is en de positie van de heidenen niet een dusdanige is dat ze rustig kunnen inslapen op hun verkiezing. Integendeel dat ze zich moeten “beijveren om hun roeping en verkiezing vast te maken” (2 Petr.1:10). Hij grijpt naar het beeld van de olijfboom: “Indien nu enkele van de takken weggebroken zijn en gij als wilde loot daartussen geënt zijt en aan de saprijken wortel van een olijf hebt deel gekregen, beroem u dan niet tegen de takken” (vers 17). Wees niet hoogmoedig, maar vrees (vers 20b).

Evenmin als God Israël heeft gespaard, zal Hij de heidenvolkeren sparen, als zij niet bij de goedertierenheid Gods blijven en anderzijds zullen ook de Israëlieten weer geënt worden op de stam, wanneer ze niet bij hun ongeloof blijven. Sterker kan de apostel wel niet de verantwoordelijkheid leren in verband met verkiezing en verwerping. Wie hier, vers 22-23, aan iets anders zou willen denken dan aan Gods heilshandelen binnen de geschiedenis en de plaats der volkeren in dat heilshistorisch handelen, ziet zich voor onoverkomelijke moeilijkheden geplaatst. Te meer waar het slot (vers 25 vv.) spreekt van een geheimenis waarbij geheel wordt gebleven binnen het raam van Gods heilshandelen op deze aarde.

Naar het Evangelie vijanden om uwentwil - naar de verkiezing geliefden om der vaderen wil

Immers de apostel ziet het zo: “een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat, en aldus zal geheel Israël behouden worden” (vers 25, 26a). Het lot van het uitverkoren volk is dus op geheimzinnige wijze vervlochten met het geheel der wereldgeschiedenis. De zegen in Christus keert tenslotte terug tot het volk waaruit de Christus geboren is, maar dat Hem had verworpen. “De Verlosser zal uit Sion komen. Hij zal goddeloosheden van Jacob afwenden. En dit is mijn verbond met hen, wanneer Ik hunne zonden wegneem”. (vers 26, 27). De momentele positie in vers 28 omschreven als “naar het Evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing geliefden om der vaderen wil” vindt een motivering in: “want de genade-gaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk. Want evenals gij eertijds aan God ongehoorzaam waart maar nu ontferming hebt gevonden door hunne ongehoorzaamheid, zo zijn ook dezen nu ongehoorzaam geworden door de u betoonde ontferming, opdat zij thans ontferming zouden vinden” (vers 29-30).

De verharding van Israël wordt dus gezien als een door den tijd begrensde straf. En die tijd wil Paulus zo kort mogelijk maken door het Evangelie aan de heidenen te prediken met alle kracht die in hem is, want via het ingaan van de volheid der heidenen komt het ook weer tot het behoud van Israël. O diepte van rijkdom!

Uitleg van nog enkele teksten min of meer in de vorm van stellingen

Johannes 17:9 “Ik bid voor hen, niet voor de wereld bid Ik u, maar voor hen, die Gij mij gegeven hebt, want zij zijn van U en al het mijne is het uwe en het uwe is het mijne en Ik ben in hen verheerlijkt”. Moet natuurlijk worden uitgelegd in verband met het gehele hogepriesterlijk gebed, inzonderheid met het oog op vers 20: “En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen, die door hun woord in Mij geloven, opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt”.

Derhalve via de apostelen en de door hun woord ontstane gemeenten, via de eenheid van allen die in Christus geloven, bedoelt Jezus Christus toch **de wereld** tot geloof te brengen in zijn van God gezonden zijn.

De verzen 2, 6, 12 en 24 met “aan al wat Gij Hem gegeven hebt” en “die Gij Mij (uit de wereld) gegeven hebt” worden ook omspannen door het zoëven naar voren gebrachte 20ste vers. Men moet er eerst iets in leggen om ze te kunnen uitleggen als een aanduiding van het van eeuwigheid af vast staand getal der uitverkorenen. Hetzelfde geldt van Joh.5:37, 40, 44, 65 en 2 Tim.2:19. Joh.12:32 luidt: “en als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik **allen** tot Mij trekken”.

Openbaring 17:8 “Wier naam niet geschreven is in het boek des levens van af de grondlegging der wereld” – legge men eens naast b.v. Lucas 11 vers 50, dan bemerkt men dat in beide staat “van af de grondlegging der wereld” (sinds de grondvesting der wereld, in de Griekse grondtekst dezelfde woorden). Er staat dus niet “van vóór de grondlegging der wereld”. Uit de laatst genoemde tekst blijkt ook dat er mee bedoeld wordt op een voortgang door de geschiedenis – “het bloed van al de profeten dat vergoten is sinds de grondvesting der wereld, van het bloed van Abel tot het bloed van Zacharia”. Vandaar dat men elders ook leest dat er blijdschap is onder de engelen Gods in de hemel over ieder zondaar die zich bekeert. Immers dan wordt weer een naam ingeschreven in het boek des levens. Er is een verloren schaap gevonden! En een verloren zoon, die dood was is levend geworden! Er zou helemaal geen reden tot verwondering zijn voor de engelen Gods in de hemel als ze enkel konden vaststellen dat het boek goed klopte met de werkelijkheid in de tijd daar beneden hen op aarde. Hetzelfde geldt voor plaatsen als Luc. 10:20, Fil.4:3, Hebr.12:23, Openb.3:5, 13:8, 20:12,15, 21:27.

Lucas 13:24

“Heere zijn er weinigen, die behouden worden? Hij zeide tot hen: strijdt om in te gaan door de enge poort, want velen, zeg Ik u, zullen trachten in te gaan doch het niet kunnen” mag men niet losmaken van het volgende vers: “Van het ogenblik, dat de heer des huizes is opgestaan en de deur gesloten heeft, zult gij beginnen buiten te staan en aan de deur te kloppen, zeggende ‘Heere, doe ons open’, en Hij zal antwoorden en tot u zeggen: ‘Ik weet niet vanwaar gij zijt’”. Derhalve: de deur stond open maar blijft niet altijd open staan. Er komt een tijd dat de heer des huizes de deur sluit. Velen, die de tijd van roeping en genade voorbij hebben laten gaan, vinden dan een gesloten deur. Heel de klem van de woorden ‘Strijdt om in te gaan door de enge poort’ zou verloren gaan als men het tweede deel dezer zin buiten het verband gelezen zou uitleggen als: ‘want velen zullen trachten in te gaan doch het niet kunnen omdat een eeuwig besluit van God dat voor hen onmogelijk maakt’.

Spreuken 16:4

“De Heere heeft alles gemaakt voor zijn doel, ja zelfs de goddeloze voor den dag des kwaads”. Deze spreuk wil waarschuwen tegen de verkeerde keuze. Wie de zijde der goddelozen kiest zal bemerken dat God hem gemaakt heeft voor de dag van het kwaad. Overigens weet God zelfs de goddelozen nog voor Zijn doeleinden te gebruiken. Vgl. uitleg van Rom.9-11. Wie in deze spreuk wil lezen dat God een bepaald mens goddeloos maakt (of scheidt, St.Vert.), die schrijft God iets ongerijmds toe.

Judas 4

“Want er zijn zekere mensen binnengeslopen – reeds lang te voren tot dit oordeel opgeschreven – goddelozen, die de genade van onzen God in losbandigheid veranderen en onzen enigen heerser en Here, Jezus Christus, verloochenen”.

Er willen dus mensen met goddeloze bedoelingen de gemeente binnensluipen. De dwaasheid van hun poging wordt even scherp belicht met de opmerking, dat God hen al lang te voren tot dit oordeel had opgeschreven. Voordat ze hun gedachten ten uitvoer konden brengen, waren ze al opgeschreven hun oordeel niet te ontgaan. Men leze dit vers toch ook in het licht van wat verder volgt: de verdelging van mensen die niet tot geloof gekomen waren en het bewaard houden van engelen tot het

oordeel, die aan hun oorsprong ontrouw werden en hunne eigene woning verlieten.

Alle teksten waarin sprake is van de Raad Gods

Het is niet geoorloofd bij al deze teksten, waarin sprake is van de Raad Gods, de levende God, zoals deze in Zijn openbaring in Christus tot ons is gekomen, weg te denken om ze zo pasklaar te maken voor een systeem, waarin alleen plaats is voor oorzaak en noodzakelijk gevolg en waarin geen plaats is voor een schepsel, dat God zelf in een persoonlijke verhouding tot zich heeft geschapen, naar Zijn beeld en gelijkenis. Een schepsel, dat ook na de zondeval persoon blijft en nooit ding wordt. Wie ook maar een ogenblik bij het begrip ‘de Raad Gods’ wegdenkt de levende God, zoals deze zich in Christus heeft geopenbaard – Christus gekomen om het verlorene te zoeken en te redden – richt tussen God en mens een ijzeren gordijn op en komt onherroepelijk terecht op de weg van het Deïsme, waarbij de gehele wereldgeschiedenis als een opgewonden uurwerk afloopt. De Heiland wijst ons ook hierin de juiste weg wanneer Hij het begrip ‘Raad Gods’ gebruikt in de volgende zinnen: “En toen al het volk dit hoorde, en ook de tollenaars, hebben zij God gerechtvaardigd, daar zij met den doop van Johannes gedoopt waren. Maar de Farizeeën en de wetgeleerden verwierpen voor zichzelf de Raad Gods, daar zij niet door hem gedoopt waren” (Lucas 7:29-30). Dit gebruik van het begrip “Raad Gods” is georiënteerd aan Gods openbaring in Christus en is vrij van alle deterministische starheid. Want het was Gods Raad, dat deze leiders van het volk ook de doop tot bekering en vergeving van zonden zouden ondergaan met het oog op hun behoud door Christus. Maar zij hebben voor zichzelf den Raad Gods verworpen.

Christus, aan Wien alle macht in hemel en op aarde gegeven is, is het middelpunt van Gods Raad.

“Velen” en “zeer velen” en “allen”

Men kan het ‘velen’ en ‘zeer velen’ in Jes.53:11-12, Matth.20:28, 28:28, Marc.10:24, Rom.5:19, Hebr.2:10, 9:28 niet uitleggen in de zin van het verschrikkelijk decreet zonder de H.Schrift geweld aan te doen en zonder tegen zich in het geweer te roepen de teksten met ‘allen’ b.v. Joh.12:47, 2 Cor.5:15, 1 Tim.2:3-5 en teksten met ‘ieder’ en met ‘wereld’ als b.v. Joh.1:9-12, 1:29, 3:16,17,19, 6:33,51, 1 Joh.4:14, 1 Joh.2:2. Afgezien nog van het feit dat het ‘zeer velen’ in Rom.5 vers 15,16 en 19 kennelijk de betekenis heeft van ‘allen’ – zelfs de vertaling ‘zeer velen’ is tendentius.

De vertaling van Prof.Brouwer is juist: ‘het geheel der mensheid’ – en dat Matth.20:28, 28:28 en Marc.10:24 teruggrijpen op Jes.53:11-12 waar het niet met uitsluiting van anderen gebruikt is, veeleer met insluiting er van zoals ook 1 Tim.2:5, dat er op terug gaat, ‘allen’ heeft.

Het hart van God het hart der Kerk

Wij hebben ons naar ik meen geen enkele maal laten afbrengen van hetgeen geschreven staat. We hebben bij voorbeeld niet gesproken van een diepere verkiezing, die afgeschaduwd zou zijn in deze Schriftplaatsen. Ik meen dat men daarmee alleen maar inbreuk kan maken op de “diepte van rijkdom, van wijsheid en van kennis Gods” welke Paulus roemt. De verkiezing, zoals we deze van de behandelde Bijbelgedeelten aflazen is dus: van voor de grondlegging der wereld, ontspruitend aan het hart van God-Die-Liefde-is en Wiens heilswil geopenbaard is in de geschiedenis van Israël en belichaamd in Jezus Christus, door het hart van Israël gaat naar het hart van alle volkeren. Deze verkiezing leert ons ten volle, dat het genade is om genade te ontvangen, plaatst Israël en de gemeente in de volle verantwoordelijkheid, want deze heilswil, verankerd in de eeuwige liefde van God werkt tevens functioneel historisch, zodat ze de verkorenen stelt in dienst van de verkiezende God en Vader van Onzen Heere Jezus Christus. Paulus schrijft van Hem “dit is goed (namelijk voorbeden voor alle mensen) en aangenaam voor God, onzen Zaligmaker, die wil, dat alle mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen. Want er is één God en ook één Middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die zich gegeven heeft tot een losprijs voor allen, en daarvan wordt getuigd te juister tijd. (1 Tim.2 vers 3-6). Het Grieks en het verband verbieden om hier iets anders te lezen dan er staat: alle mensen en losprijs voor allen. Wie hier leest allerlei soort, zoëven genoemd, heeft de bril van de D.L. opgezet waarvan ik meen te hebben aangetoond dat de glazen ons een vertroebeld beeld van de God en Vader van Onzen Heere Jezus Christus doen zien. Het ene glas is zwart en ziet de duisternis van een verborgen God, het andere laat het licht door van het Licht der wereld, waarvan wij belijden dat het is “licht uit licht, waarachtig God uit waarachtig God, geboren en niet gemaakt van hetzelfde wezen met den Vader”- Geloofsbelijdenis van Nicea, met welke de Ned.Herv.Kerk in gemeenschap der vadersen belijdt. – Ja “God is licht en in Hem is in het geheel gene duisternis” dit is de verkondiging die wij van Hem (Christus) gehoord hebben en u verkondigen” (1 Joh.1:5b en

5a). Men moet de bril van de D.L. afzetten, wil men de verkondiging, die we van Christus gehoord hebben, ook verkondigen. En die we van Zijn apostelen gehoord hebben. Enkele verzen verder staat in de Johannes brief te lezen: “en Hij (Christus) is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld”. (2:2). En men moet ook weer de onmogelijkste dogmatische goocheltoeren verrichten om deze woorden pasklaar te maken voor het systeem met het verschrikkelijk decreet. Jezus Christus openbaart ons het hart van God. Daarom is de verkiezing, die het hart der Kerk genoemd wordt, tevens het hart van God. Of liever: het hart van de verkiezende God is het hart der Kerk. Deze verkiezing leert ons dat God onveranderlijk is in Zijn Liefde. God zal Zijn waarheid nimmer krenken maar eeuwig Zijn verbond gedenken. En deze verwerping stelt de mens in het felle heilige licht van Gods toorn over de zonde der mensen. God, die sprak: “zowaar Ik leef: Ik heb geen behagen in den dood van den goddeloze, maar veeleer daarin, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft” (Ez.33:11). Welke gezindheid Gods zelfs in de verwerping tot uitdrukking komt, omdat Hij deze weet dienstbaar te maken aan Zijn heilswil.

Besluit

Wanneer we ons zo door de H.Schrift, ook wat de uitverkiezing en verwerping betreft, hebben laten bepalen bij het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid – immers hier draait alles niet om de uitverkorenen maar om Christus, die een gemeente moet hebben, tot lof van de heerlijkheid van Gods genade, waarmede Hij ons begenadigd heeft in den Geliefde en hier staat alles in het raam van het in Christus gekomen en komende Godsrijk – dan wordt ons dit alles bovendien geschonken, dat wij van alle geestelijke bezorgdheid ontslagen worden, dat wij “verheugd van zorg ontslagen Hem roemen, die ons blijdschap geeft”. Immers als we in Christus verkoren zijn van vóór de grondlegging der wereld, dan kan niemand ons uit zijn hand rukken. En, zo schrijft Paulus aan de gemeente der Filippenzen: “Hiervan toch ben ik ten volle overtuigd, dat Hij, die bij u een goed werk is begonnen, dit ten einde toe zal voortzetten, tot den dag van Jezus Christus” (1:6). Die dag van Jezus Christus leven we tegemoet, op Hem vertrouwend, onze Redder, die onze Rechter zal zijn. De dag, waarop de Zoon des mensen zal oordelen de levenden en de doden en zal zeggen tot hen, die Hem in de minste Zijner broederen wel hebben gedaan: “Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk dat u bereid is van de grondlegging der wereld af”. En zal zeggen tot hen, die Hem in de minste Zijner broederen voorbij zijn

gegaan: “Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur, dat voor den duivel en zijn engelen bereid is” (Matth.25).

Broeder, sla uw bijbel op en onderzoek of “deze dingen alzo zijn”. Ik voor mij ben hiermee aan een grens gekomen, waar mij het Schriftwoord tegenhoudt, dat gij vindt in 2 Johannes vers 9, hetwelk als volgt luidt: “Een ieder, die verder gaat en niet blijft in de leer van Christus, heeft God niet; wie in die leer blijft, deze heeft zowel den Vader als den Zoon.”
